

Medlemmer af Folketinget Christian H. Hansen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Pia Kjærsgaard (DF), Birthe Skaarup (DF) og Peter Skaarup (DF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at afskaffe modersmålsundervisning i den danske folkeskole.
(Beslutningsforslag nr. B 70).

Medlemmer af Folketinget Elisabeth Arnold (RV) og Flemming Kofod-Svendsen (KRF) har meddelt mig, at de på grund af udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i Tinget i mindst 7 dage, hvorfor de anmoder om orlov, jf. Folketingets forretningsordens § 41, stk. 3, litra a, fra og med den 25. januar år 2000, og om at stedfortræderne må blive indkaldt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Tredje behandling af lovforslag nr. L 148: Forslag til lov om ændring af lov om integration af udlændinge i Danmark (integrationsloven) med flere love. (Ændring af reglerne om introduktionsydelse, hjælp i særlige tilfælde m.v.).

Af indenrigsministeren (Thorkild Simonsen).
(Fremsat 8/12 99. Første behandling 10/12 99. Betænkning 13/1 2000. Anden behandling 18/1 2000).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Peter Skaarup (DF):

Ja, det er jo en meget omdiskuteret lov, vi skal stemme om i dag, og det skal da ikke være nogen hemmelighed, hvad også er fremgået i forbindelse med betænkningen, at Dansk Folkeparti naturligvis går imod det forslag, som regeringen er kommet med om at hæve integrationsydelsen. I den forbindelse har vi selvfølgelig også sammen med andre partier kritiseret loven meget kraftigt, og vi har bemærket os, at

Venstre og De Konservative ifølge betænkningen har den samme opfattelse som os, at det her forslag naturligvis ikke bør vedtages.

I den forbindelse synes vi da også, at det er relevant at spørge, om det vil være sådan for Venstre og De Konservative efter et folketingsvalg, hvor vi måske har en ny parlamentarisk situation herinde, at Venstre og De Konservative sammen med Dansk Folkeparti vil være med til at genindføre integrationsydelsen.

Vi skal jo være opmærksomme på, at integrationsydelsen er på et niveau, hvor det er sådan, at folkepensionister og SU-modtagere stadig væk får mindre end den ydelse, og derfor er det altså rimeligt at spørge, om det flertal, der eventuelt opstår efter et valg, kan gå sammen om at få genindført den, så det her niveau bliver genindført som lov i Danmark.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 59 stemmer (S, SF, CD, RV, EL og KRF) mod 44 (V, KF, DF, FRI og Frank Dahlgaard (UP)).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 19:

Forespørgsel til finansministeren:

»Hvor langt agter regeringen at gå med omlægning fra solidarisk skattefinansiering af samfundets velfærdsydelser til brugerbetaling, og hvad agter regeringen at foretage sig for at få skabt nogle overordnede retningslinjer og principper, så brugerbetaling ikke blot af befolkningen opfattes som en ekstra skat, der sniger sig ind i ubemærkedhed?«

Af Yvonne Herløv Andersen (CD), Sonja Albrink (CD), Peter Duetoft (CD) og Mimi Jakobsen (CD).

(Forespørgslen anmeldt 12/10 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 26/10 99).

Begrundelse

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Danmark har sammen med de øvrige nordiske lande et velfærdssystem, som danner model og er kendt verden over. Velfærdsmodellen har vi taget for givet op igennem 1960'erne, 1970'erne og 1980'erne, men i det sidste tiår af det gamle århundrede har vi set en livlig debat om bevarelsen af velfærden og navnlig om, hvordan vi får råd fremover.

Samtidig er bruger- eller egenfinansiering af velfærdsydelser oven i de høje skatter vokset markant. Det skaber usikkerhed. Flere og flere garderer sig med forsikringsordninger, og arbejdsgivere og arbejdstagere indgår i dag aftaler på områder, som før alene klart var et offentligt ansvar.

Hvor langt skal det her gå? Og er Danmark al ubemærket på vej væk fra vores egen model, der bygger på solidarisk skattebetaling? Det mangler der en overordnet debat om.

I CD ønsker vi at fastholde solidariteten i den bærende finansiering af samfundets velfærdsydelser og fremsætter derfor følgende forslag til vedtagelse. Det er fordi, så har vi det med i debatten i dag:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget fastslår, at den solidariske skattebetaling skal forblive den bærende finansiering af samfundets velfærdsydelser.

Folketinget opfordrer regeringen til inden årets udgang at komme med

- 1) en rapport om de sociale og fordelingsmæssige konsekvenser af skattefinansiering og brugerbetaling
- 2) en redegørelse med oplæg til politisk stillingtagen til, efter hvilke principper brugerbetaling anvendes, så der kan skabes klarhed og gennemsækelighed for borgerne.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 39).

Formanden:

Ja, jeg skulle have været lidt mere vågen, for det er ikke helt i overensstemmelse med reglerne, at der fremsættes et forslag til vedtagelse i forbindelse med en begrundelse, men nu er forslaget jo fremsendt, og derfor lader jeg det passere. Men lad det ikke ske igen.

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Besvarelse

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg synes, det er en fortræffelig lejlighed, CD giver Folketinget til at drøfte de her spørgsmål.

Jeg vil gerne sige med det samme, jeg synes også, hvad der ikke kan overraske fru Yvonne Herløv Andersen, at det foreslåede dagsordensforslag er en god idé, men tror nu nok, hvad der vil fremgå af de bemærkninger, jeg skal gøre her, at den bekymring, CD har givet udtryk for, er uden grundlag i nogen virkelighed, i hvert fald nogen virkelighed, regeringen ønsker at være en del af.

Vi vil fastholde et velfærdssamfund, der er baseret på den solidariske skattefinansiering som den grundlæggende, helt dominerende finansiering af velfærden. Danmark skal også fremover være et samfund, hvor vi i kraft af den måde, vi betaler for de store velfærdsområder på over skatterne og stiller det til rådighed for dem, der har brug for det, har en af de bedste fordelinger af indkomster og muligheder på den ganske klode.

Siden 1993 er der, som det vil være kendt, sket både en meget afgørende genopretning af finanserne og en væsentlig udvidelse af kvantitet og kvalitet i den offentlige service. Der er samtidig gennemført skatteomlægninger, der på én og samme tid har øget tilskyndelsen til at arbejde og spare op og øget retfærdigheden i byrdefordelingen samt bidraget til en mere ligelig samlet indkomstfordeling, og det er sket samtidig med, at skatters og afgifters samlede tryk på befolkningens indkomster er nogenlunde konstant.

Det er også meget vigtigt at gøre sig klart, at der samlet set er sket en væsentlig udvidelse af de solidarisk skattefinansierede velfærdsydelser, og det er regeringens opfattelse, at egenbetaling også fremover skal udgøre et behersket supplement til skattefinansieringen.

Regeringen har afvist og vil afvise at erstatte den nuværende skattefinansiering med individuelle forsikringsordninger, men jeg skal vende tilbage til, at det kan være fornuftigt dér, hvor man har en stadig udvidelse af de forventninger og krav, man stiller til samfundet, at overveje det som et supplement.

Men jeg tror, at det, der er den største kilde til fejltolkning af tallene om egenbetaling siden 1993, er den enkle kendsgerning, at hvis man tager hele børnepasnings- og klubområdet, så er der faktisk siden 1993 skabt 173.000 flere pladser på et område, hvor der hele tiden har været en større egenbetaling end på de fleste af de andre serviceområder, og det giver en meget stor mulighed for fejltolkning af tallene for egenbetaling.

Hvis vi kigger på udviklingen i øvrigt inden for de senere år, ja, så har vi faktisk fjernet eller reduceret egenbetaling på områder inden for sygesikring, fysioterapi og psykologhjælp.

På andre områder er der kommet en behersket forøgelse af egenbetalingen.

Det skal så i øvrigt erindres, at på en lang række områder er det faktisk inden for nogle rammer de enkelte kommuner, der fastsætter en egenbetaling. Det gælder prisen på mad, på plejehjem, det gælder daginstitutionstakster som eksempel.

Det er også en kendsgerning, at sammenligner vi med udlandet, så er egenbetaling i Danmark yderst begrænset. Set i forhold til de lande, vi normalt sammenligner os med, har vi den største andel af ældre, der faktisk modtager hjemmehjælp, og vi ligger i bund, hvad angår egenbetaling for ældre.

Regeringen ønsker, at der skal være plads til en afmålt og gennemtænkt udbygning af kernevelfærdsydelse. Det skal vi sikre, og på en måde der er forenelig med, at det samlede skattetryk kan holdes nogenlunde i ro. Det gør vi bedst gennem en stigende produktion og en stigende beskæftigelse i vores samfund.

Men det er jo klart, at ikke alle ønsker om flere og større og bedre gratis ydelser kan eller skal leveres af det offentlige, og på flere områder er der jo – det må vi erkende – en flydende og historisk lidt tilfældig grænse mellem, hvad vi har, som er totalt gratis, og hvad vi har en egenbetaling på.

Det skal være gratis at blive behandlet på offentlige sygehuse; det tror jeg ikke, der er mange nuancer i meningene om, heller ikke i Folketinget. Men det er jo åbenbart, at der er opstået et marked for alternativ behandling og for helseterapi og lignende, som befolkningen selv investerer ganske store penge i.

Det er også klart, at i det virkelige liv er der en uklar grænselinje, en glidende overgang mellem en gratis, offentlig, praktisk hjemme-

hjælp og en hjemmeservice, folk selv betaler, men får et stort offentligt tilskud til.

På de områder, hvor vi vil se udgifterne stige betydeligt i de kommende år, skal vi selvfølgelig være villige til at vurdere, om en vis egenbetaling kan være rimelig, og som retningslinje for den vurdering skal der selvfølgelig ligge, at egenbetalingen i givet fald ikke må føre til større social ulighed, større social skævhed.

Et af de områder, hvor man også i det system, vi kender og har kendt gennem generationer, og hvor man har en betydelig valgfrihed, kan overveje en vis egenbetaling, er mellem leverandører af service og det niveau af service, man gerne vil have. Vi har det jo eksempelvis inden for skoleområdet med friskolerne og har kendt det i en meget, meget lang årrække.

Der er andre områder, som har karakter af privat forbrug. Der er i virkeligheden ikke nogen som helst politisk ideologisk strid om, at man skal betale for el, gas og vand og renovation, hvad det koster. Det samme gælder i hvert fald delvis nogle kulturtilbud. Der har vi et ønske om – det er jeg enig i – at vi skal give noget støtte, men der er ikke nogen, der forestiller sig, som jeg har hørt det, at det skal være gratis at gå i teatret. Der er en egenbetaling.

På VEU-området, hvor vi skal i gang med en stor reform, har vi jo netop som et af målene, at for at frigøre nogle ressourcer til gavn for de kortest uddannede, vil vi lade virksomhederne medfinansiere specialrettede uddannelser i langt højere grad.

Der er også nogle halvoffentlige, selvejende serviceinstitutioner, som er begyndt at levere nogle ydelser ud over det, som lovgivningen forudsætter, at de skal levere. Når f.eks. en daginstitution på Frederiksberg tilbyder at ordne tøjvask og indkøb, så er det naturligvis ikke opgaver, vi skal skattefinansiere. Der må der være en egenbetaling.

I øvrigt er det helt afgørende for, om noget skal betragtes og kan betragtes som en skat, og for at den opleves som sådan, at brugeren har en valgmulighed. Egenbetaling for ydelser, der ikke er helt nødvendige og som kan fravælges, er altså ikke nogen skat, men derimod privat forbrug. Eksempelvis er det ikke nogen skat som sagt, at der er egenbetaling for at gå i Det Kongelige Teater.

Men for regeringen er det afgørende – og lad mig slå det fast én gang til, at der sikres også i fortsættelsen og også med de udfordringer, der kan ligge i befolkningsudviklingen, et solidarisk

velfærdssamfund, hvor det er de indkomstsvage, de resourcesvage befolkningsgruppers behov, der med sikkerhed skal varetages.

Lad mig afslutningsvis slå fast, at når jeg helt kan anbefale det af fru Yvonne Herløv Andersen stillede forslag til vedtagelse, så er det, fordi denne regering ikke vil erstatte væsentlige elementer af den nuværende skattefinansiering af velfærdssamfundet med brugerbetaling.

Hvis man ville indføre massiv brugerbetaling i den offentlige sektor for at finansiere skattelettelser, så ville det være en politik, der førte til større ulighed i det danske samfund. Vi behøver ikke at tænke os til det. Vi kan se, hvordan det fungerer f.eks. i Amerikas Forenede Stater: Det er dem med den store risiko for sygdom, for arbejdsløshed, for at få brug for sygehusene, der får en begmand, fordi de skal til at betale i forhold til deres risiko og især vil blive ramt, hvis de har en svag indkomst, mens de med den store indkomst og den lille risiko vil slippe væsentligt billigere. Sådan et samfund ønsker vi heller ikke. Det er vi enige med CD om.

Det andet spørgsmål, som jeg har berørt, er så, at skal vi til at udvide nogle ting, skal vi til at skabe en større valgfrihed på nogle områder, så kan vi da overveje egenbetalingen som et supplement i den sammenhæng, så længe der ikke er nogen tvivl om, at fordelingspolitikken er i orden.

Det ville være mine forsøg på en besvarelse af forespørgslen.

Forhandling

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Der er god grund for CD til at takke finansministeren for specielt én ting, som jeg er meget interesseret i at få fastslået, og det er, at det også fremover, med den model, vi nu måtte ønske, er den skattefinansierede solidaritet, som velfærdssamfundet bygger på. Det er utrolig vigtigt at holde fast i det, for der er da ingen tvivl om, at der er bred opbakning i befolkningen til velfærdssamfundet. Det fremgår også af alle hidtidig offentliggjorte undersøgelser.

Der er heller ingen tvivl om, at der er en stigende frygt for fællesskabsopløsning. Vi har i de seneste år oplevet en polarisering, der synliggør, at samfundet i stigende grad udstøder de utilpassede og de syge. Det sker så samtidig med, at individualismen har vundet indpas som

livsstil, og det er da en væsentlig årsag, mener jeg, til fællesskabets opløsning.

Velfærdssamfundets bevarelse og ikke mindst finansiering er derfor helt nødvendig på dagsordenen, og her er egenfinansiering eller brugerbetaling, som det hedder, efterhånden ved at blive et nøgleord, når det gælder om at sikre velfærden.

Den analyse, som CD fik gennemført af Danmarks Statistik sidste sommer, viste, at brugerbetaling udgør omkring 35 mia. kr. Det tal, som budgetredøgørelsen fra oktober 1999 lagde frem, var større; det var over 43 mia. kr. Og det er så oven i de rekordhøje skatter, som vi betaler i forvejen.

I løbet af 1999 måtte regeringen så sande, at den vej ville Folketinget ikke uden videre acceptere, og befolkningen ville heller ikke acceptere det. Og det var så især brugerbetaling på nye områder inden for social- og sundhedsområdet, der gav anledning til den protest, og som gjorde det klart, at der manglede en overordnet debat om principperne. Ingen kan have indvendinger imod, at vi skal betale for gas og vand og andet af den slags forbrug; det er selvfølgelig ikke dér, problemerne ligger.

Brugerbetaling er indført på en lang række offentlige ydelser, hvor det kan se meget fornuftigt ud netop på det enkelte lille, afgrænsede område, når det bliver foreslået af den enkelte minister, men det er jo en meget fragmenteret politik, som så fratager politikerne og den almindelige borger mulighed for at overskue hele området med brugerbetaling.

Der er ganske enkelt ikke nogen, der kan forklare hverken fornuften eller principperne i den brugerbetaling, som vi har i dag. Den historiske forklaring vil ofte på enkeltområderne være politiske forlig, især i forbindelse med kommuneforhandlinger og finanslovsforhandlinger.

Der er altså ikke tale om, at vi bevidst bevæger os væk fra den solidariske skattefinansiering og hen imod en europæisk model for finansiering af velfærdsgoderne, dvs. en model med en mindre statslig finansiering og større sociale arbejdsgiver- og arbejdstagerbidrag samt forsikringsordninger. Det er jo en model, der ikke er helt fremmed for aftaleparterne på det danske arbejdsmarked i dag, hvor det i højere grad er andre goder end dem, der fylder i lønningsposen, der er interesse for. Det kan så være betalt behandling på privat sygehus eller alkoholafvænnning af medarbejderne. Sidst har et fagforbund indført den ordning, at hvis et

medlem får en alvorlig sygdom, så bliver der udbetalt et stort beløb, som man så kan bruge efter ønske.

Det er derfor nødvendigt, at der bliver igangsat et arbejde for at give Folketinget et grundlag at træffe de nødvendige beslutninger på og for at skabe en gennemskuelighed for borgerne. Men jeg synes, der er mange udestående spørgsmål, og to af de oftest forekommende er skattetrykket og spørgsmålet om, hvem er de rige. De fleste mennesker mener, at de gennem skatten har betalt for velfærden én gang, og at øget brugerbetaling er dobbelt beskatning, hvis ikke skatterne sænkes samtidig, og det kan de jo sådan set have meget ret i.

Det andet spørgsmål, som vi skal til at debattere, er så: Hvem er de såkaldt rige? Hvor skal indtægtsgrænsen i givet fald gå? Hvem er det, der skal betale og for hvad og hvorfor? Det håber jeg, vi får en god debat om.

(Kort bemærkning).

Flemming Kofod-Svendsen (KRF):

Ja, det er for at forstå CD, som nu har åbnet denne debat, som jeg finder væsentlig. Men jeg har et spørgsmål, og det går tilbage til den 7. oktober 1999, hvor der her i salen blev stillet følgende forslag til vedtagelse: Folketinget opfordrer regeringen til at opgive planerne om brugerbetaling for hjemmehjælp.

Men det forslag støttede CD ikke. Man gik derimod med på et afværgesforslag. Derfor vil jeg da gerne høre, hvorfor CD med det engagement, som CD nu udviser, ikke ville støtte det forslag til vedtagelse den 7. oktober 1999.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Det må jo så have været, fordi vi senere fik den mulighed, der lå i helt at kunne forhindre, at der blev betalt for praktisk hjemmehjælp.

Klaus Hækkerup (S):

Jeg vil gerne indlede min ordførertale med at sige, at jeg synes, det er en væsentlig og central debat, som CD har rejst i dag, og for Socialdemokratiets vedkommende gælder det, at vi er tilhængere af den velfærdsstat, vi har opbygget i Danmark, som sikrer alle borgere en fri og lige adgang til en række af de offentlige velfærdsydelser. Det skal efter vores opfattelse ikke være størrelsen af pengepungen, der er afgørende for, at man f.eks. kan få en god behandling på et sygehus, eller om ens børn kan få en god uddannelse.

Vores velfærdssamfund har skabt tryghed og sikkerhed for den enkelte, og det skal vi holde fast ved. Det er det, der gør Danmark til et foregangsland for mange lande.

Nu nævnte CD's ordfører, at der var foretaget en undersøgelse af Danmarks Statistik. Jeg har hæftet mig ved, at Finansministeriet i 1998 gennemførte en større meningsmåling i befolkningen af holdningen til forholdet mellem skat og offentlig service, og den undersøgelse bekræfter, at der i den danske befolkning er en meget stor opbakning til den solidariske finansiering af den offentlige service.

Så jeg vil godt slå fast indledningsvis, at for os er det centralt, at det danske velfærdssamfund bygger på en solidarisk skattefinansiering, og det er vores opfattelse, at det skal den også gøre i fremtiden.

Men lige så rigtigt, som jeg synes det er, lige så rigtigt er det jo, at brugerbetaling ikke er noget nyt. Finansministeren nævnte i sin besvarelse en række områder, hvor vi kender brugerbetaling: På dagpasningsområdet, man kunne nævne tandlægen, og i den kollektive trafik har vi jo altid opkrævet – var jeg lige ved at sige – endda en betydelig brugerbetaling.

Når jeg læser CD's forespørgsel, synes jeg dog, at der er grund til at fremhæve, at der er ingen steder, hvor brugerbetalingen er større end de omkostninger, der faktisk er forbundet med at producere det pågældende gode. Der er altså ikke tale om ekstra skat, som CD synes at forestille sig. Når vi taler om brugerbetaling, kan man derfor i virkeligheden lige så godt tale om et offentligt tilskud til den pågældende type af forbrug.

Hvis man skal søge efter nogle motiver for brugerbetaling, vil jeg sige, at et par af dem er selvfølgelig, at vi altid har problemer med at få finansloven til at hænge sammen, og at det ofte af befolkningen i et eller andet omfang også opfattes som rimeligt, at man betaler for nogle af de ydelser, der stilles til rådighed af det offentlige. Man kan også sige, at brugerbetaling kan være med til at sende et signal til borgerne om, at der faktisk er nogle omkostninger forbundet med at producere de pågældende varer, og jeg kan ikke helt frigøre mig for, når jeg somme tider snakker med folk, at have en fornemmelse af, at de tror, at en række offentlige ydelser stilles gratis til rådighed. Det er nogle af de ting, der kan være en signalværdi i ved brugerbetaling.

Jeg vil også gerne understrege, at det er centralt for os i forbindelse med brugerbetaling, at vi tager hensyn til de borgere, der er i en økonomisk vanskelig situation, sådan som det f.eks. sker, når vi lægger trangsvurderingen til grund i den sociale lovgivning. Jeg vil også godt nævne, at spørgsmålet om brugerbetaling selvfølgelig skal holdes op imod andre hensyn, f.eks. ønsket om fortsat at fremme sundhedsbyggende foranstaltninger, og at der derfor på dette område bør være en lav eller slet ingen brugerbetaling.

Lad mig sige det klart, at ud fra vort synspunkt kan brugerbetaling aldrig afløse den solidariske skattefinansiering. Det ville fuldkommen vælte vort samfund, og det ville også betyde farvel til velfærdssamfundet, som vi kender det i dag. Men vi står over for ganske betydelige udfordringer i fremtiden. Vi ved, at der bliver flere ældre, vi ved, at borgerne vil stille stigende krav, og vi må forvente, at de offentlige udgifter også kommer under pres. Så er det selvfølgelig logisk fortsat at tage en drøftelse og gøre nogle overvejelser om, i hvilket omfang vi kan anvende brugerbetaling til at påvirke efterspørgslen efter de offentlige serviceydelser, og en vis brugerbetaling kan også bidrage til at skabe bedre økonomisk sammenhæng for borgerne og kommunerne mellem det ønskede serviceniveau og den pris, man kan tage herfor.

Lad mig slutte med at sige, at vi i Socialdemokratiet holder fast i hovedprincippet om finansieringen af vort velfærdssystem, nemlig at den hviler på en solidarisk skattefinansiering, men at vi forventer, at der også i fremtiden vil være en beskedent brugerbetaling på en række områder. Og så skal jeg sige, at selv om jeg forstod på formanden, at det var lidt i strid med forretningsordenen, at vedtagelsesforslaget blev fremsat under begrundelsen, støtter vi alligevel forslaget.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg har to spørgsmål til den socialdemokratiske ordfører, som talte meget om den solidariske skattefinansiering.

Når nu Socialdemokratiet, som jeg har forstået, går så voldsomt ind for euroen og det, der følger af den, mener ordføreren så, at man fuldstændig kan opretholde det, han kalder den solidariske skattefinansiering af f.eks. de forskellige former for sociale pensioner? Man har jo et helt andet system i Euroland med f.eks. dag-

penge og den slags, hvor man har flere forsikringsordninger. Det var det ene spørgsmål.

Det andet er: Er brugerbetaling altid asocial? Hvem er det egentlig, der bruger bibliotekerne, som er fuldstændig gratis, mest? Er det ikke de velbærgede og dem med de høje indkomster? Og hvem er det egentlig, der går i teatret, hvor billetterne er kunstigt billige? Er det ikke også de velbærgede og dem med de høje indkomster?

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Det, der især interesserer CD, er den usikkerhed, jeg fornemmer, der er skabt i befolkningen om, hvad vi egentlig vil fremover. Den usikkerhed opstår jo på baggrund af de mange meldinger fra bl.a. Kommunernes Landsforenings formand Anker Boye om, at så griber man ind på det ene og det andet område, og – som det også er blevet sagt – at vi ikke kan opretholde det samme niveau for velfærden og ikke kan finansiere den på samme måde fremover.

For at blive klar over, hvorfor debatten er så nødvendig og også skal være fremadrettet, har jeg kigget i noget, der hedder Europæisk Atlas for Social Finansiering, og set, at i Danmark er det sådan, at arbejdstagerbidraget til velfærden ligger på 5 pct. og arbejdsgiverbidraget på 8,7 pct., mens staten finansierer de 86,3 pct. Så kan man sige sig selv, at det kan staten jo ikke blive ved med.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg vil sige, at jeg synes også, den socialdemokratiske ordførertale efterlod flere spørgsmål, end den efterlod svar.

Jeg synes ikke, jeg hørte den socialdemokratiske ordfører forholde sig til, hvad det er for nogle vitale områder, grundopfattelsen skal udmønte sig på – den grundopfattelse, at velfærden skal være solidarisk skattefinansieret. Hvad er det for nogle vitale områder, den skal udmønte sig på, og hvor er det så, man kan tillade, at der kommer øget brugerbetaling? Samtidig sagde den socialdemokratiske ordfører, at vi kan jo se, at der kommer stigende krav, og der kommer stigende sociale problemer med flere ældre, osv. osv.

Ordførertalen løste jo slet ikke det problem, at grænserne er flydende i øjeblikket, og at der ikke bliver givet nogen pejlemærker for, hvordan man agter at fortsætte i fremtiden. Hvad er

det for nogle områder, der er vitale, og som man ikke vil have brugerbetaling på? Det vil vi godt have defineret.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Først til hr. Frank Dahlgaard, der spørger, om vi kan opretholde den solidariske skattefinansiering, og henviser til euroen og til, at der i en række af de øvrige lande i EU er et andet forsikringsprincip.

Dagpengene blev nævnt, og til det vil jeg godt sige, at jeg mener, man godt kan opretholde ordningen. Vores arbejdsløshedsdagpengeordning er jo også en forsikringsordning, og det har efter min vurdering ikke noget med euroen at gøre, at vi kan have en anden finansieringsordning i Danmark. Der findes jo allerede i dag overgangsordninger, når arbejdstagere bevæger sig fra Danmark til et andet EU-land eller omvendt.

Jeg vil godt medgive hr. Frank Dahlgaard, at det er ikke altid, brugerbetaling er solidarisk. Hvis man prøver at gøre op på indkomstgrupper, hvem det er, der i virkeligheden får tilskud, tegner der sig ikke noget klart billede af det. Men man må sige, at på de områder, hvor der er nul brugerbetaling, sikrer det, at folk, som har ingen eller kun lave indkomster, også har lige adgang. Det gælder f.eks. i vort uddannelsessystem og på sygehusområdet. Så der kan ikke gives noget svar på det spørgsmål, for man kan ikke sige noget præcist om det efter de undersøgelser, jeg har set.

Så vil jeg godt sige til fru Yvonne Herløv Andersen, at hvad KL og Anker Boye udtaler, tegner ikke Socialdemokratiet. Det må stå for den tværpolitiske KL's egen regning.

Med hensyn til spørgsmålet om arbejdstagerbidrag og arbejdsgiverbidrag til finansieringen sker for mig at se en del af den finansiering, man kræver op i de andre EU-lande, i større omfang ved bidrag fra arbejdsmarkedets parter. Det svarer i virkeligheden til det arbejdsmarkedsbidrag, vi har indført i Danmark til at finansiere en del af de samlede udgifter. Vi trækker dem jo i virkeligheden også hos arbejdsgiverne eller i forbindelse med lønudbetaling – eller om man vil, som det er blevet påstået, som en bruttoskat. Men det er da muligt, vi skal gå længere ad den vej.

Så spørger fru Jette Gottlieb, hvor grænsen præcis går for ...

Formanden:

Det kan vi desværre ikke nå i denne omgang.
Hr. Flemming Kofod-Svendsen.

(Kort bemærkning).

Flemming Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil komme med to eksempler for at finde ud af Socialdemokratiets kriterier for brugerbetaling.

Jeg vil begynde med bibliotekerne. Jeg er selv en af dem, der har benyttet bibliotekerne utrolig meget, så det har været en kæmpefordel for mig, at der har været gratis bogudlån. Så er der nogle, der har en dårlig ryg og har meget brug for fysioterapi, og det kan blive meget dyrt for de pågældende.

Min fornemmelse er, at det i højere grad er folk i højere indtægtsgrupper, der bruger bibliotekerne, mens der er mange med et fysisk hårdt og næppe højt betalt arbejde, som har brug for fysioterapi. Jeg kunne have lyst til at få Socialdemokratiets vægtning af de to områder, hvor det ene er gratis, mens det andet har en høj brugerbetaling. Hvordan er principperne, når det ene har den høje brugerbetaling, og det andet er gratis?

Jette Gottlieb (EL):

Nu blev den socialdemokratiske ordfører jo reddet af gongongen, men jeg spurgte faktisk ikke om den præcise afgrænsning. Jeg spurgte efter principperne.

Grunden til, at jeg spurgte efter principperne for, hvad der skal være skattefinansieret, og hvad der skal være brugerbetalt, er jo lige præcis den fremtidige udvikling – den kattelem, som Socialdemokratiets ordfører åbnede i sin ordførertale, at man nok måtte se i øjnene, at udgifterne ville stige. Men så blev der ikke sagt mere, og det er derfor, jeg gerne vil vide, hvad principperne er for adskillelse mellem det, man synes skal være skattefinansieret, og det, der skal være helt eller delvis brugerfinansieret.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Det er nok ikke nemt at fange på ét minut, hvad jeg egentlig mente med det, jeg sagde. Men det, jeg prøvede at påpege i al hast, var, at vi i Danmark har valgt en model for finansiering af velfærden, hvor staten betaler 86,3 pct., og i Frankrig har man valgt en model, hvor staten finansierer 19,6 pct. Man har altså en helt anden model for det, en såkaldt europæisk model, for

den model, vi har, er jo en nordisk model. Og hvis man vil bevæge sig væk fra den, er det meget væsentligt, at man kan få principperne i orden, så man ved, hvad det er, man laver. Det skal være os, der styrer udviklingen, og ikke udviklingen, der styrer os, fordi tingene kommer pø om pø og ser meget fornuftige ud hver for sig.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Hr. Kofod-Svendsen henviste til bibliotekerne og fysioterapien, og hvis spørgsmålet drejer sig om behandlingerne og det loft på 72 behandlinger, der har været overvejet, kan jeg sige, at det forslag har regeringen jo trukket.

Lad mig så generelt sige, ligesom jeg sagde til hr. Frank Dahlgaard, at af de undersøgelser, jeg har set om brugen af bibliotekerne, tegner der sig ikke noget klart billede af, at det er de velhavende, der bruger bibliotekerne, og at de fattige ikke bruger dem, hvis man tager den skattepligtige indkomst som målestok. Så vidt jeg har kunnet se, giver de undersøgelser, jeg har set, ikke noget klart billede, og derfor kan man heller ikke lægge noget klart fordelingsmæssigt kriterium ind. Men det er selvfølgelig klart, at det betyder da noget, når vi skal overveje, hvor der skal indføres brugerbetaling, om det er noget, der vender den tunge ende nedad, og hvilke befolkningsgrupper der kommer til at betale. Jeg ville godt sige lidt mere om det, hvis tiden tillod det, men det hænger altså for mig at se også sammen med vores skattesystem og progressionen i skattesystemet.

Så spørger fru Jette Gottlieb om principperne, og lad mig prøve at trække nogle principper op. Ét princip kan være ønsket om skærpet omkostningsbevidsthed hos borgerne, og et princip kan være ønsket om at undgå et overforbrug. Med overforbrug mener jeg f.eks., hvis man kan melde sig – som jeg på et tidspunkt var ude for – til to uddannelser og vælger den ene og ikke melder fra til den anden uddannelse. Så er den pågældende uddannelsesinstitution jo ilde stedt, og på en række områder ser vi altså, at folk simpelt hen ikke respekterer de offentlige ydelser, sådan som de burde.

Der var mellem jul og nytår en debat om, at 10 pct. af dem, der skulle behandles på sygehuse, ikke mødte frem til behandling. Her kunne man da godt overveje – jeg siger ikke dermed, at vi går ind for det – om man på en eller anden måde kunne ændre på det forhold, for

det er da utilfredsstillende, at 10 pct. af de planlagte operationer ikke gennemføres.

Formanden:

Fru Jette Gottlieb, sidste omgang.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Ja, sådan nogle ting synes jeg da også, man kan diskutere rent teknisk. Men det er jo egentlig ikke det, der er det grundlæggende i denne diskussion. Hvorfor går man uden om det sociale område? Hvorfor taler man ikke om børnechecken, som er en af de mest omdiskuterede ydelser? Hvorfor taler man ikke om ældreomsorgen, som også er noget af det mest omdiskuterede? Hvorfor skal vi snakke biblioteker og Det Kongelige Teater og det specielle forhold med folk, der udebliver fra operationer? Det er de generelle linjer i den helt grundlæggende sociale forsyning, vi gerne vil diskutere.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Lad mig sige det sådan: Vi har jo ikke haft nogen tilbundsående diskussion af det her, men jeg er enig med fru Yvonne Herløv Andersen i, at det er noget, vi har diskuteret lejlighedsvis. Men angående børnechecken er vores holdning af en række forskellige grunde, at vi mener, det er rimeligt, at det beløb bliver udbetalt til alle.

Så var jeg inde på en overvejelse, og det er jo en tanke, man kan gøre sig: I det omfang vi af hensyn til udlandet afskaffer progressionen i indkomstkattesystemet, kunne man overveje at indføre en brugerbetaling på en række af de offentlige ydelser. Til gengæld skulle betalingen stige med stigende indkomst, så vi på den måde fik progressionen bevaret i den grundlæggende struktur i vort sociale system.

Lad mig så sige til fru Yvonne Herløv Andersen, der var inde på ordningerne i Frankrig og Danmark og spørgsmålet om finansieringen: Vi er tilhængere af at bevare et offentligt finansieringssystem i Danmark, så vi ikke baserer vores sociale velfærd på et privat forsikringssystem som det franske.

Christian Mejdahl (V):

I Venstre synes vi, det er en god og væsentlig forespørgsel, CD har rettet til finansministeren. Emnet brugerbetaling debatteres i vid udstrækning, ikke mindst rundtomkring i kommunalbestyrelserne. Derfor vil svaret på forespørgs-

lens første halvdel være af størst interesse, og det har vi nu fået af finansministeren.

Brugerbetaling er jo ikke et nyt begreb. På min ejendomsskattebillet står der bl.a. brugerbetaling ved renovation og rottebekæmpelse, og jeg betaler også størstedelen af min tandlæge-regning og af den medicin, som jeg undtagelsesvis skal have på apoteket. Børnefamilierne betaler en del af udgiften til børnepasning, pensionisterne betaler for deres mad, og busbilletten er heller ikke gratis, selv om det er det offentlige, der står for transporten. Rækken af emner er lang, og jeg kunne nævne mange flere.

Når politikere diskuterer brugerbetaling, skyldes det ikke mindst, at det kan være svært at få skattekroneerne til at slå til, fordi borgerne stiller større og større krav til serviceydelser. Man ønsker i vid udstrækning ekstra ydelser, og politikerne vil gerne i vid udstrækning komme disse ønsker i møde. I takt med at borgerne tjener flere penge, stiger efterspørgselspresset på offentlige serviceydelser paradoksalt nok, og dertil kommer, at der bliver flere børn, der skal passes og undervises, og flere ældre, som skal have tryghed i alderdommen.

Når borgerne diskuterer brugerbetaling, er det ofte på baggrund af en frygt for, at brugerbetalingen er en snigende ekstra skat, som dækker sig ind under begrebet brugerbetaling. Man føler, at man i forvejen betaler nok til den solidariske skattefinansiering. Skatter, moms, gebyrer og afgifter tager broderparten af det, der er i lønningsposen, og skal man dertil også udsættes for brugerbetaling, er det dog for galt, mener mange. For at undgå disse beskyldninger og denne frygt finder vi, at det vil være nyttigt at få analyseret konsekvenserne af skattefinansiering og brugerbetaling, så der skabes klarhed og gennemskuelse for borgerne.

Jeg vil godt benytte lejligheden til et par principielle betragtninger om brugerbetaling. Venstre har været med til at gennemføre brugerbetaling, men vi afviser brugerbetaling på områder, hvor borgerne uforskyldt får brug for serviceydelser, f.eks. ved sygdomsbehandling og ulykke, alderdom, svagelighed og til en vis grad også handicap. Der, hvor vi ser brugerbetaling som en mulighed, er de steder, hvor der er valgfrihed mellem flere tilbud og hvor en brugerbetaling kan være adfærdsregulerende, f.eks. på miljøområdet. Men skal brugerbetalingsbegrebet udvides, er det for os en forudsætning, at proventet for brugerbetalingen skal

bruges til skatte- og afgiftslettelser, så skattebyrden ikke stiger.

Når vi i Venstre ser på de udfordringer, som velfærdssamfundet står over for – og det er netop de udfordringer, som giver anledning til debatten om andre finansieringskilder end den solidariske skattefinansiering – ser vi nogle oplagte muligheder uden at øge skattebyrden. Vi mener, at der skal mere konkurrence ind i de servicetilbud, som udbydes, og det kan ske ved at lade den private sektor komme ind som medspiller. Der er masser af servicetilbud, som kan udliciteres og effektiviseres, uden at det bliver på bekostning af kvaliteten i servicetilbudene, tværtimod endda.

Der er i allerhøjeste grad brug for nytænkning, for det er jo ikke en selvfølge, at fortidens løsninger duer til at løse fremtidens opgaver. Men tør regeringen være med til de nødvendige omlægninger, og tør regeringen være med til at give borgerne flere valgmuligheder og flere frie valg?

Jeg håber, at denne debat munder ud i en vedtagelse om, at vi på et senere tidspunkt kan få en analyse af de sociale og fordelingsmæssige konsekvenser af den måde, serviceydelserne kan finansieres på, også som et oplæg til politisk stillingtagen til, efter hvilke principper brugerbetaling skal anvendes. Borgerne har brug for, at der skabes klarhed og gennemskuelse, så de kan se, hvad de får eller ikke får for pengene, og politikerne har brug for et bedre grundlag at føre debatten på. Men der er jo intet i vejen for, at vi sideløbende debatterer de udfordringer, velfærdssamfundet står over for. I Venstre tror vi, at meget kan gøres anderledes og til større tilfredshed for borgerne, uden at skatte- og afgiftsbyrden øges.

Med hensyn til vedtagelsen kan Venstre støtte den, som det også fremgår af det, jeg har sagt her.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg synes ikke, der var nogen meget stor sammenhæng mellem den ordførertale, vi her hørte, og Venstres politik i praksis med hensyn til brugerbetalingsspørgsmålet.

Tænk på alle de forslag, der er kommet fra Venstres side om brugerbetaling inden for det sociale system; alle de kommuner, hvor Venstre står ved roret, hvor man f.eks. har foreslået, at folk skulle finansiere deres hjemmehjælp via hjemmeservice; en lang række tiltag, hvor Ven-

stre rent faktisk har taget initiativ til, at folk i højere grad skulle betale selv for noget, som jeg opfatter som grundlæggende velfærdsydelser. Den modstrid synes jeg slet ikke kom frem.

Den eneste nøgle, der kunne være til forståelsen af den modstrid, var spørgsmålet om, at de steder, hvor der var en fri valgmulighed, kunne man godt have noget mere brugerbetaling. Jamen er Venstres politik netop ikke at indføre en fri valgmulighed på en lang række områder? Og er det så måden, man har tænkt sig at gøre det på? Selv om man siger, at man kan stemme for vedtagelsesforslaget, er realiteten så alligevel, at man har tænkt at indføre brugerbetaling på en lang række områder?

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg efterlyser også en sammenhæng hos Venstre mellem udlicitering, frie valgmuligheder og brugerbetaling.

Hvis nu en kommune beslutter at udlicitere madudbringningen til pensionisterne og indfører frie valgmuligheder for pensionisterne, betyder det så, at der skal indføres brugerbetaling? Eller skal der indføres brugerbetaling, hvis pensionisterne i den udliciterede madordning venter, eller skal de have krav på at få tilbudt et eller andet supplement, de så kan betale for med brugerbetaling? Man må da have sammenhæng mellem det, jeg forstod der skulle redde velfærdssamfundet, nemlig udlicitering, frie valgmuligheder og brugerbetaling.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Der bliver efterlyst sammenhæng mellem det, jeg sagde i min ordførertale, og det, som praktiseres, og det, som vi ved forskellige lejligheder har talt for. Og det er vel ikke unaturligt, at det spørgsmål rejses.

Men jeg ser ingen konflikt, for jeg pointerede f.eks., at vi ønsker ikke brugerbetaling på de områder, hvor borgerne uforskyldt får brug for offentlige serviceydelser. Men vi ser en mulighed i, at der på andre områder godt kan omlægges til brugerbetaling, forudsat at det provenu, der kommer ind, ikke bare øger skattebyrden, men går til ltelser af skatter og afgifter, for så kan der jo fortsat være en balance i tingene. Men det får vi et betydelig bedre grundlag for at diskutere, når regeringen på et senere tidspunkt i år kommer med den analyse, vi kan

se hen til, og som er nævnt i vedtagelsen, for jeg går da ud fra, at Folketinget vedtager den.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg synes, det var en forbavsende svag udmelding fra Venstre i denne sag.

Hvordan har man ladet sig fedte ind i at gå med til den vedtagelse, som starter med at sige, at Folketinget fastslår, at den solidariske skattebetaling skal forblive den bærende del – ikke *en*, men *den* – når Venstre samtidig siger, at skatterne ikke skal stige, men på længere sigt falde? Her har man fedtet sig ind i, at skattebetalingen skal forblive en stor og væsentlig del. Hvor er alle de gode principper og tanker, som jeg troede var fostret og havde vokset og blomstret i Venstres urtehave, om at gratisprincippet aldeles ikke er spor gratis, men giver anledning til et kæmpestort overforbrug, et ufatteligt ressourcepild og en dårlig offentlig service?

Jeg må altså spørge Venstre, man bare betragter brugerbetaling som en anden form for skat. Det er vel en måde at begrænse et overforbrug på, og det vil i sig selv indebære betydelige offentlige besparelser og dermed et lavere skattetryk. Jeg er meget forundret over, at Venstre støtter denne vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Anders Samuelsen (RV):

Jeg hørte Venstres ordfører forsøge at definere, hvilke ydelser der ikke skulle være brugerbetaling på. Det var defineret meget bredt, det skulle dreje sig om ydelser, hvor man uforskyldt får brug for støtte. Fører det til, at vi nu kan forvente, jf. finansministerens indlæg, at Venstre kommer med et forslag om, det skal være gratis at gå til tandlæge, fordi det også er forholdsvis uforskyldt, at man får dårlige tænder? Pointen med mit spørgsmål er egentlig, om vi kan få Venstres ordfører til at anerkende, at definitionen af kerneydelser er en hel del mere kompliceret end blot at stille det op som et spørgsmål om, hvorvidt man uforskyldt får brug for støtte eller ydelser.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Hr. Christian Mejdahl sagde i sin ordførertale og gentog det her i sidste svarrunde, at der ikke skal være brugerbetaling ved uforskyldt ulykke, og jeg vil godt spørge: Betyder det, at Ven-

stre afviser et forsikringsfinansieret privat sygehushvæsen?

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Hr. Frank Dahlgaard vil vide, hvordan Venstre kan gå med til denne vedtagelse, og så nævner han en række argumenter. Men vedtagelsen går jo på, at vi skal have en analyse af de ting, som står i vedtagelsen, og den fastslår også, at den solidariske skattebetaling skal forblive den bærende finansiering af samfundets velfærdsydelser.

Når vi kigger ind i fremtiden, vil det i hvert fald være sådan i mange år frem, at det stadig er den solidariske skattebetaling, der er den bærende finansiering. Men det udelukker ikke, at vi på en række områder kan ændre finansieringen, forudsat at det ikke er med til at øge skattebyrden.

Hr. Samuelsen spørger, om min formulering om, at der ikke skal være brugerbetaling, når man uforskyldt har brug for serviceydelser, også betyder, at det skal være gratis at besøge tandlægen. Nej, så vidt vil vi ikke gå. Den brugerbetaling, der er på tandlægebesøg, har vi ingen ønsker om at ændre.

Hr. Hækkerup spørger, om vi vil afvise, at der kan bruges forsikringsordninger til sundhedsydelser på privathospitaler.

Det vil jeg ikke stå her og afvise, men forudsætningen for Venstres syn på det med privathospitaler er, at vi vil lade pengene følge patienten, og at man kan bruge de penge til at få behandling på privathospitalerne.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg synes, tanken om forskyldt/uforskyldt-skillelinjen er interessant, navnlig når man fulgte lidt med i sundhedsdebatten i går.

Så jeg kunne godt tænke mig at vide, om det er Venstres politik, at man skal have brugerbetaling på det, man kan kalde selvforskyldte sygdomme, og hvem skal sætte grænsen for, hvad det er? Kan man få lungeoperationer som ryger? Kan man få hjerte-kar-sygdomsbehandling, hvis man er fed? Hvordan forholder man sig med det dér forskyldt/uforskyldt?

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Til fru Jette Gottlieb: Så tæt på vil jeg ikke være med til at gå. Vi mener ikke, at det skal være

udslagsgivende, om man er ryger eller ikke, om man har den adfærd eller ikke den adfærd. Når det drejer sig om ydelser i sundhedsvæsenet, mener vi, at de skal stilles til rådighed, uanset hvad der er årsagen til, at man får en sygdom.

(Kort bemærkning).

Anders Samuelsen (RV):

Så bliver jeg nødt til at følge op på mit foregående spørgsmål, for nu blev det igen understreget, at det var, uanset hvad der var årsagen til sygdommen. Men betyder det så alligevel, at jeg kan få Venstres ordfører til at bekræfte, at vi vil se et forslag om, at det skal være gratis at gå til tandlæge fremover?

Ellers bliver Venstres ordfører nødt til at definere, hvad det er, der gør forskellen her, eller også måske komme med et bud på en anden definition af, hvad det er, der er kerneydelserne. For den definition, som der er kommet indtil nu, virker tilsyneladende ikke rigtig i forhold til de spørgsmål, som er kommet.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Jamen jeg kan kun gentage det, som jeg sagde før til hr. Anders Samuelsen, at vi har ingen planer om, at vi skal ændre på betalingen for tandlægebesøg.

(Kort bemærkning).

Anders Samuelsen (RV):

Så et meget kort spørgsmål: Hvorfor?

Formanden:

Fru Gitte Seeberg som ordfører.

Gitte Seeberg (KF):

Det Konservative Folkeparti er glad for, at CD har anmeldt denne forespørgsel til finansministeren, da spørgsmålet om brugerbetaling er et både væsentligt og relevant spørgsmål, som det er godt at få debatteret.

Som udgangspunkt finder vi, at brugerbetaling kan være nyttigt i mange situationer. Vi kender også i dag brugerbetaling på en lang række områder inden for vores traditionelle velfærdssamfund, bl.a. hos tandlægen, hos fysioterapeuten, i børnehaver, vuggestuer, til briller og på medicinområdet, blot for at fremhæve nogle områder.

Fordelen ved brugerbetaling på disse og på andre områder er dels, at borgeren ikke opfatter alt som gratis, og dels, at der vil blive efter-

spurgt færre offentlige ydelser, når der indføres brugerbetaling. Dermed vil det offentliges udgifter til service falde. Det viser erfaringerne.

Vi er absolut ikke berøringsangst over for brugerbetaling, men forudsætningen for yderligere brugerbetaling er, at det også skal medføre et faldende skattetryk. Brugerbetaling skal ikke blot være en ny måde at opkræve en ny skat på, i tilfælde af at stat, amter eller kommuner ikke kan få budgetterne til at hænge sammen.

Tænker man sig, at der på sigt blev indført brugerbetaling på flere andre områder, end vi kender i dag, må kravet derfor være, at der for den enkelte borger skabes et økonomiske råderum i form af mindre skattebetalinger, som gør det muligt for den enkelte selv at vælge.

Brugerbetaling skal desuden indebære en mulighed for borgerne for at vælge og fravælge. Ikke mindst er det væsentligt, at borgeren får en reel mulighed for at fravælge den pågældende ydelse.

Det betyder, at Det Konservative Folkeparti f.eks. ikke ville kunne støtte et forslag om brugerbetaling ved hospitalsindlæggelser, ved sygdom eller ulykker. Betalingen af disse ydelser er efter vor opfattelse en offentlig opgave, fordi den pågældende ikke har reel mulighed for at fravælge ydelsen. At det er det offentlige, der skal betale, udelukker naturligvis ikke, at det kan være private aktører, der udfører opgaverne.

Vi mener også, at der er andre kerneområder, hvor der ikke skal være brugerbetaling. Det gælder f.eks. hjemmehjælpen. Betingelserne for at få hjemmehjælp er, at man er visiteret til det. Med andre ord: at det er fastslået, at man har behov for hjemmehjælp. At pålægge de ældre brugerbetaling, også selv om de måske godt kan betale helt eller delvis for ydelsen, kan vi derfor ikke støtte. Det vil skabe unødigt utryghed hos de ældre og er heller ikke rimeligt. De ældre har krav på en ordentlig hjemmehjælp.

I Det Konservative Folkeparti har vi, som det fremgår, ikke noget ønske om nu og her at indføre fuld brugerbetaling på alle slags serviceydelser. Det afhænger helt og holdent af ydelsens karakter og de fordelingsmæssige overvejelser, der følger af brugerbetaling. Nogle områder er mere oplagte end andre.

For så vidt angår f.eks. børnepasningen, har vi netop sammen med regeringen givet kommunerne mulighed for at opkræve lidt mere i brugerbetaling hos forældrene i de kommuner, som har pasningsgaranti. Det mener vi faktisk

er en rimelig form for brugerbetaling, især når den er koblet sammen med øget service fra kommunernes side i form af pasningsgaranti.

Det vil selvfølgelig helt generelt være interessant at få belyst, hvilke områder der er omfattet af brugerbetalingen, hvordan adfærdsvirkningen er, om der er rimelighed i de forskellige måder og områder, hvorpå der opkræves brugerbetaling. F.eks. er der brugerbetaling for briller, mens der ikke er brugerbetaling for høreapparater. Der er også afgrænsningsproblemer, som det jo allerede er fremgået af debatten: Der er brugerbetaling for tandlægebesøg, men ikke for lægebesøg.

Alt det synes jeg det kunne være nyttigt at få belyst, og derfor støtter vi også det forslag til vedtagelse, som CD her har fremsat Et udredningsarbejde om brugerbetaling kan forbedre grundlaget for en fortsat diskussion om brugerbetaling, og det støtter vi varmt.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Fru Gitte Seeberg sagde, at Det Konservative Folkeparti ikke gik ind for fuld brugerbetaling på alle områder. Jeg vil godt vide: Hvad mener Det Konservative Folkeparti med fuld brugerbetaling?

(Kort bemærkning).

Gitte Seeberg (KF):

Jamen jeg tror, jeg er kommet til at tage et ord for meget i min mund, for det, jeg egentlig ville have sagt i min ordførertale, var, at det ikke er på alle områder, vi går ind for hel eller delvis brugerbetaling.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg vil godt spørge: Hel brugerbetaling, er det så ikke det samme som privatisering? Det er jo ikke en semantisk diskussion, jeg er ude efter. Altså hvis man betaler hele omkostningen, og det er vel det, der menes ved hel brugerbetaling, er det så ikke det samme, som at man privatiserer området? Jeg spørger bare.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Fru Gitte Seeberg talte om adfærdsmæssige konsekvenser. Det er jo så den anden vinkel af det, vi taler om her. Og der vil jeg gerne spørge, om Det Konservative Folkeparti er interesseret i det, der kaldes for adfældsregulering. Det har

jo været helt stuerent i lang tid på området skat; der kunne man godt bruge det sådan for at ændre folks adfærd. Kunne man bruge det på nogle af social- og sundhedsområderne, vil jeg gerne spørge De Konservative om.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Ja, det er nemlig et spørgsmål, jeg vil forlænge en lille smule, for når man f.eks. taler om adfærdsregulering i forhold til medicinforbrug, og derfor inden for den sidste periode har indført større selvbetaling, er det så, fordi man ønsker at bekæmpe hypokondere, eller fordi man mener, lægerne skriver for meget medicin ud? Er det patienternes skyld? Hvem har ansvaret for det?

Når man taler om at vælge – altså ordet valg er jo gået meget igennem de to sidste ordførertaler – hvad er det så for en type frie valg, vi snakker om? Nu har bibliotekerne været meget oppe; er det den valgfrihed, der er mellem, om man vil købe bogen eller låne den på biblioteket, som man lægger til grund, når man synes, der skal være brugerbetaling? Og tæller den sociale fordeling så i argumenterne, når man f.eks. siger, at der skal være bogudlån til rådighed for folk, hvad enten de har råd til at købe bøgerne eller ej? Hvad er det for en type valgfrihed, man snakker om? Jeg synes, det bliver blandet sammen.

(Kort bemærkning).

Gitte Seeberg (KF):

Til hr. Klaus Hækkerup: Det er så hel eller delvis brugerbetaling. Man kan jo godt forestille sig, at der kommer forslag om, at visse grupper af befolkningen skal betale 100 pct. for ydelser, hvorimod andre grupper, altså folk, der har en lavere indkomst, kun skal betale en mindre del, f.eks. af hjemmehjælpen, eller hvad der ellers har været oppe af temaer.

Til fru Yvonne Herløv Andersen: En af de fordele, vi ser ved brugerbetaling, kan være, at der er en vis adfærdsregulerende virkning i det. I Finansministeriets seneste budgetredegørelse, tror jeg det er, har man netop redegjort for, hvordan det er gået med udviklingen på tandlægeudgifter, på udgifter til hjemmehjælp og på udgifter til fysioterapi, når man pludselig har givet 100 pct. tilskud. Og der kan man jo se, at det har en kraftig adfærdsregulerende virkning, når borgeren selv skal betale en del af det.

Jeg vil ikke her sige, at vi går ind for det på bestemte områder, eller at der er områder, hvor vi ikke vil være med til det i dag. Det synes jeg er alt for tidligt. Og derfor synes jeg faktisk, at det er ganske glimrende, at vi får en redegørelse, som så kan belyse det i fremtiden, for jeg anerkender fuldt ud, at der ikke er nogen nærmere sammenhængende logik i, præcis hvilke områder der er brugerbetaling på, og hvilke der ikke er. Og det sådan set også svar til fru Jette Gottlieb.

Med hensyn til det med medicinen kan man jo diskutere, om det er den rigtige måde, man har gjort det på. Et af formålene med det forslag har jo også været, at udgifterne til medicin, som bliver ved med at stige, bliver fastholdt, uden at det dog skulle gå ud over de kronisk syge. Det er i hvert fald derfor, vi er med i aftalen om regulering af medicintilskuddet.

Villy Søvnald (SF):

I SF er vi som bekendt tilhængere af en samfundsmodel, hvor vi løfter i fællesskab, løfter i flok. Det står i modsætning til de lande omkring os, hvor ikke alene indkomst, men også service er koblet sammen med tilstedeværelse på et arbejdsmarked eller private forsikringsordninger eller afhængighed af hjælp fra de nærmeste.

Vores model er langt mere skånsom over for mennesker på randen af vores samfund, hvad enten randplaceringen skyldes alderdom, sygdom, arbejdsløshed eller handicap. Netop derfor reagerer befolkningen meget vredt, som vi så sidste år ved finanslovsforliget mellem regeringen og de borgerlige partier inklusive CD, når der sker forringelser på det, der opfattes som fundamentale velfærdsområder: dagpenge, efterløn, boligstøtte og medicin.

Egentlig er det vel ret beset uhyre positivt set fra et solidarisk synspunkt, at folk reagerer, som de gør. Det er ret beset et udtryk for, at hvis der er nogen, der piller ved hjørnестene i velfærdsmodellen, så siger befolkningen fra. Jeg kan godt forstå, at det er ubehageligt og sådan noget, men jeg tror, at hvis man overhovedet skal tolke, hvad der skete sidste efterår, var det lige præcis den reaktion.

Det var derfor, vi kritiserede det forlig skarpt sidste år, og det er også derfor, at vi i år skarpt har kritiseret de steder, hvor regeringen sammen med de borgerlige partier har været med til at forøge brugerbetalingen, først og fremmest ved at forhøje daginstitutionsbetalingen.

Derfor er det vigtigt at få den her principielle diskussion om brugerbetaling, også for at få større klarhed over, hvor vi står, hvor vi bevæger os hen, men først og fremmest over, hvad partierne vil. Allerede i dag er der jo som nævnt brugerbetaling på 35 mia. kr., også på nogle af de centrale velfærdsområder. 20 pct. af sundhedsydelseerne betales af brugerne, og på socialområdet er brugerbetaling meget udbredt. Den har i øvrigt været stigende de sidste 20 år – fra 9 pct. af velfærdsudgifterne i 1977 og 10 pct. i 1987 til 14 pct. i 1997.

Det, der for SF er afgørende i den her diskussion, er at få fastslået nogle principper, der sikrer, at brugerbetalingen ikke undergraver den skattefinansierede model og dermed bryder den solidaritet, en skattefinansieret model repræsenterer, hvor de bredeste skuldre pålægges at bære de tungeste læs. Og dér er der faktisk ganske mange muligheder, hvor man ikke rammer jævne indkomstgrupper, også ved at se på de lettelser, der er gennemført med de borgerlige partier de seneste år: Formueskat, det skrå skatteloft, knækket i beskattningen af de dyre huse, aktieavancebeskatningen osv.

Jeg nævner det bare for at sige, at vi ikke står et sted, hvor skattemuligheden helt skal afskrives. Og jeg taler ikke om den personbeskatning, der rammer almindelige, jævne indkomster. Vi står med en række muligheder for også at finde finansiering for nye tiltag på velfærdsområderne. Det, der kendetegner de skatteformer, jeg lige nævnte, er, at de i modsætning til brugerbetalingen ikke rammer lavindkomstgrupper hårdt.

Jeg skal lige antyde de principper, der er vigtige for SF at gå efter i den her diskussion. Der er tre. Det første er, at alle skal have lige adgang til en række velfærdsydelser på samme høje kvalitetsniveau; man kunne kalde det principet om lige adgang. Det andet er, at der skal være en høj grad af lighed uanset indkomst og uanset et eventuelt meget stort behov for velfærdsydelser; man kunne kalde det et lighedsprincip. Det tredje princip er, at velfærdsbetingelser, f.eks. en meget dyr behandling, ikke må medføre markante økonomiske tab; man kunne kalde det et økonomisk trykprincippet.

Jeg vil derfor runde af med at sige, at vi støtter forslaget til vedtagelse, som vi synes er ganske godt, idet det fastslår, at den solidariske skattebetaling skal forblive den bærende finansiering af samfundets velfærdsydelser. Vi synes også, der er behov for at få den redegørelse,

som dagsordenen sikrer, også ud fra den viden, at hvis man kigger igennem, hvor der er brugerbetaling i dag, og hvor der ikke er det, må man i høj grad sige, at nogle steder er det tilfældigheder og især historiske omstændigheder, der har bestemt det, og ikke stringente politiske tankegange.

Inge Refshauge (DF):

I Dansk Folkeparti kan vi støtte CD's forslag til vedtagelse. Vi støtter ikke flere brugerbetalinger, uden at der følger skattelettelser med.

Solidariteten i samfundet skal især give sig udslag i, at vi tager hånd om de svagest stillede i samfundet. Men også fra EU er der et pres på for, at vi skal til at selvforsikre os. Vi husker vel alle efterløndebatten.

Regeringen har jo også for ganske nylig forsøgt med egenbetaling for hjemmehjælp, et forslag, der måtte tages af bordet, men også forældrebetalingen i børneinstitutionerne er blevet hævet, medicintilskuddet er faldet, og hvad med høreapparaterne? De er så også taget af bordet igen, men man forsøgte da.

I Dansk Folkeparti giver vi CD's ordfører ret i, at vi er på vej, men hvorhen? Det er lidt uoverskueligt. Så lad os få det hele gjort op og få det mere overskueligt for hele det dér brugerbetalingsområde.

I Dansk Folkeparti er vi imod brugerbetaling på bløde områder: sundhed, pleje og omsorg. Derudover har vi allerede brugerbetaling på tandlæge, fysioterapeuter, kiropraktorer, fodpleje og briller, men vi skal ikke have flere brugerbetalinger uden skattelettelser.

Så i Dansk Folkeparti mener vi, at denne debat er meget, meget vigtig. Vi har haft debatten om de ældre, hvor man kørte meget på de rige pensionister, og dengang stillede vi spørgsmålet: Hvem er de rige pensionister? Vi mener ikke, der findes ret mange af de rige pensionister i Danmark.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Nu hører jeg Venstre sige det, og jeg hører også Dansk Folkeparti sige det, og det er og bliver en floskel: Vi vil ikke have øget brugerbetaling uden en skattnedsættelse. Jamen hvad betyder det? Det, jeg kunne tænke mig at vide, er: Betyder det, at man gerne vil acceptere brugerbetaling på sundhed og på noget andet end de sociale, bløde områder, som jeg nu forstod: pleje og omsorg? Man vil gerne acceptere brugerbe-

taling, men så skal skatteprocenten sættes ned for alle, eller hvordan skal det forstås? Eller er det skattebetalingen fra de svageste, der skal sættes ned? Hvad er meningen med den flokkel: Ingen øget brugerbetaling uden en skattenedsættelse?

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Det var dog en ualmindelig tydelig gang leflen for alle landets pensionister, som jo er vælgere, der blev præsteret her fra Dansk Folkepartis side. Der er massevis af velstillede pensionister i Danmark, gudske lov. Jeg husker dengang – det er femten år siden, og pensionisterne er ikke blevet ringere stillet – hvor man skulle lave arbejdsmarkedspensioner og derfor undersøgte hele området meget, meget nøje for at finde ud af, hvor dårligt stillede pensionisterne var. Og alle, også økonomer, blev overrasket, da det viste sig, at når man regnede det hele sammen, så var pensionistdanmark typisk meget godt stillet, og heldigvis for det.

Så det er noget sniksnak, at massevis af pensionister ikke kan klare sig og ikke kan betale for nogle offentlige serviceydelser. Økonomisk er de langt stærkere end en meget stor del af den erhvervsaktive befolkning.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Så vil jeg godt spørge Dansk Folkeparti om, hvordan man vil bære sig ad med at finansiere det, for hvis man gerne vil det, som Dansk Folkeparti sikkert af hjertet gerne vil, som det er fremgået af annoncer, bl.a. i dagbladene, hvordan har man så tænkt sig at finansiere det? Det er det, der er så interessant. Hvilken finansieringsmodel har man tænkt sig for velfærdssamfundet fremover?

(Kort bemærkning).

Inge Refshauge (DF):

Vi flejler aldeles ikke for pensionisterne. Vi har stillet spørgsmål om, hvem de rige pensionister er. Det er sådan set det hele, hr. Frank Dahlgaard.

Til fru Jette Gottlieb: Der er en lang, lang række områder i social- og sundhedssektoren, i det hele taget af velfærdsydelser, som Dansk Folkeparti ikke vil være med til at have brugerbetaling på. Men skal der komme brugerbetaling på nogle af de andre områder, så skal der også være skattelettelser. Det skal være sådan,

at folk har råd til at betale det. Det har de jo ikke med den skat i dag.

Og til fru Yvonne Herløv Andersen: At vi skal betale det, jamen det, vi betaler i dag, bliver jo også betalt. Vi betaler en høj skat, og den besparelse, vi lagde frem til finansloven, blev der jo ikke taget noget som helst hensyn til. Så længe vi ikke kan komme ind i nogle forhandlinger med Skatteministeriet, kan vi jo heller ikke påvise, hvor vi vil hente pengene.

Vi har påvist, hvor vi ville hente pengene, men vi får ikke lov til at komme med i forhandlingerne.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg tror ikke rigtigt, jeg fik det med, for jeg forstod ikke, hvad fru Inge Refshauge sagde om, hvordan man ville bære sig ad med at finansiere det.

Det er da klart, at hvis man siger, der skal øget brugerbetaling på x område, så skal skatten ned, men det får man jo ikke flere penge af. Det får statskassen jo ikke flere penge af. Og det, det drejer sig om, er, at det, som Dansk Folkeparti gerne vil – og det tror jeg gerne de vil – er jo mere end det, vi i realiteten har i dag. Hvordan vil man bære sig ad med at finansiere det fremover? Det er det, der er det interessante.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg vil gerne spørge Dansk Folkepartis ordfører, om hun ikke føler, at hun svigter sit politiske grundlag på en eller anden måde, hvis man ikke er massiv tilhænger af brugerbetaling.

Jeg har forstået på Dansk Folkeparti, at man er imod skatter, men hvad er alternativet til skatter? Det er, at man betaler selv, hvis man vil have de ting, at man betaler fuldt og helt. Og så må man da, hvis der overhovedet er hoved og hale og hjerne i Dansk Folkeparti, være utrolig meget tilhænger af at bekæmpe gratisprincippet og at gå ind for brugerbetaling, for ting, der er gratis, sætter folk ikke pris på. Ting, der ikke er pris på, bliver der ikke sat pris på. Der er et overforbrug, der er et ressourceforbrug. Det er dårlig service, når tingene er gratis, det ved udbyderen, det ved efterspørgeren, som ikke tør stille krav. Vi kender jo alle de dårligdomme, der kommer af gratisprincippet.

Mener ordføreren ikke, at Dansk Folkeparti bør udfylde sin opgave som et højreorienteret

parti og et konservativt parti og gå ind for skattelettelser, og det kræver brugerbetaling?

(Kort bemærkning).

Inge Refshauge (DF):

Nej, hr. Frank Dahlgaard, jeg svigter ikke mit politiske grundlag. Vi har ikke sagt, at vi er imod gratisprincippet overalt. Det har vi aldrig nogen sinde sagt, og det, at velfærdsydelse er skattefinansieret, vil vi blive ved med at have.

Til fru Yvonne Herløv Andersen: Der er mange områder, der kan spares på. Vi kunne f.eks. gå ned i ulandsbistand, vi kunne f.eks. også have ladet være med at hæve integrationsydelsen. Der er mange, mange områder, vi kan spare penge på, som vi kunne bruge til velfærdsydelser her i landet.

Formanden:

Så er det hr. Anders Samuelson som ordfører.

Anders Samuelson (RV):

Jeg vil gerne takke CD for at have taget initiativ til denne forespørgselsdebat om brugerbetaling af velfærdsydelser.

Brugerbetalingen er et hjørne af den overordnede diskussion om fremtidens velfærdssamfund, som er utrolig vigtig, men et hjørne af diskussionen, som vi stadig væk mangler at få taget ordentligt hul på.

Man kan vel i princippet dele ydelser i tre, nemlig de kerneydelser, som er gratis, de kerneydelser, som det offentlige står for med en større eller mindre grad af brugerbetaling, og så de ydelser, som man endnu ikke har ansvaret for, men som det diskuteres om det offentlige skal begynde at udbyde, altså nye former for tillægsydelser.

I øjeblikket går meget af debatten på plejehjem og hjemmehjælp, på ventelister og hospitalsudstyr, men få diskuterer velfærdssamfundets værdier og principper og hvordan vi kan justere velfærden, uden at værdierne går fløjten. Derfor håber vi fra radikal side, at denne forespørgselsdebat kan være med til at åbne for, at vi også kan diskutere værdier og principper i fremtidens velfærdsstat.

Jeg vil gerne starte med at slå fast, at Det Radikale Venstre ønsker, at det danske velfærdssamfund også i fremtiden skal baseres på solidarisk skattefinansiering af de grundlæggende velfærdsydelser. Vi vedkender os den univer-

selle velfærdsstat, vi er stolte af den, og vi vil arbejde for, at den også eksisterer i fremtiden.

Jeg vil også gerne pointere, at vi ikke mener, at der generelt er sket en omlægning fra solidarisk skattefinansiering af velfærdsydelser til brugerbetaling, snarere tværtimod. Som finansministeren redegjorde for, er der rent faktisk sket en udbygning af de offentlige serviceydelser siden 1993.

I Det Radikale Venstre ønsker vi selvsagt heller ikke en sådan generel omlægning til brugerbetaling. På den anden side må vi erkende, at velfærdsstaten i fremtiden står over for nogle store udfordringer, hvor løsningerne ikke ligger lige for, og hvor brugerbetaling kan være en om end begrænset del af løsningen.

Jeg skal ikke trætte med forklaringer om den demografiske udvikling og de færre unge til at forsørge de flere ældre, men blot konstatere, at hvis vi fortsat skal kunne fastholde og forbedre velfærden, er der behov for justeringer og prioriteringer i velfærdsstaten.

Det kan have alt for store konsekvenser, hvis man blot bruger den fremgangsmåde, at man skærer en hæl og klipper en tå i et løbende forsøg på at få tingene til at passe sammen. Hvis man i sin iver efter at aflaste den offentlige sektor gør det på må og få, vil brede dele af befolkningen miste tilliden til, at velfærdsstaten vil være der, hvis og når de skulle få brug for den. Derfor er det utrolig vigtigt, at befolkningen får vished for, at trykningen på velfærdssamfundets kerneområder ikke nedprioriteres.

Derfor mener Det Radikale Venstre, at det er vigtigt at få en bred offentlig debat om, hvilke velfærdsydelser der er kerneydelser i velfærdssamfundet, og hvilke der er mere perifere ydelser. Hvilke ydelser er kerneydelser, som alle borgere i Danmark skal have krav på, og som vi skal have muligheden for at videreudvikle – for det er først og fremmest også det, det drejer sig om – og hvilke er mere perifere ydelser og dermed ydelser, som kan være genstand for en egenbetaling i en eller anden form?

Man kunne vende spørgsmålet på hovedet – og det er måske også det, der er behov for – og spørge os selv: Hvordan ville vi bygge det op, hvis vi ikke havde velfærdsstaten, som den ser ud i dag, hvis vi skulle starte forfra? Hermed kommer man jo lynhurtigt ind på spørgsmålet, som også har været vendt tidligere: Hvorfor er der en vis form for brugerbetaling for tandlægebehandling, mens det er gratis at gå til læge?

Det er den type spørgsmål, som det ville være utrolig interessant at få gang i diskussionen om. Der tror jeg man må gå væk fra en definition, der bygger på, hvorvidt det er ufor-skyldt eller ej, at man får behov for ydelser, og dermed, om det skal være gratis eller ej. Jeg tror mere på, at det er to andre principper, man skal lægge til grund, og dér kan man så sige, at her kan skellet mellem de forskellige partier komme ind.

Det er dels en rimelighedsbetragtning, dels spørgsmålet om adfærdsregulering. Når vi diskuterer, hvor man eventuelt kunne indføre brugerbetaling, så er det de to principper, som man skal holde fast i, ikke det ene, altså rimelighedsbetragtningen, for sig selv eller det andet, adfærdsreguleringen, for sig selv, men de to holdt op mod hinanden. Der er ikke nogen klare svar, men det kunne sådan en værdidebat, som denne forespørgsel lægger op til, være starten på, og det vil Det Radikale Venstre meget gerne være med til at gå ind i.

Jeg skal slutte med at sige, at vi kan støtte det forslag til vedtagelse, der er fremsat.

(Kort bemærkning).

Flemming Kofod-Svendsen (KRF):

Nu har den radikale ordfører interesseret sig meget for tandlægeregninger, og derfor havde jeg jo håbet, at når ordføreren så fik ordet, ydede han selv et bidrag, så man blev klar over ordføreren holdning, men ordføreren fortsatte jo med at stille spørgsmål, og derfor ville jeg gerne høre: Ønsker den radikale ordfører, at det skal være gratis at gå til tandlæge, skal man betale mere for at gå til tandlæge, eller skal det være uændret? Og hvad er de radikale begrundelser for det svar, jeg nu forhåbentlig får på det stillede spørgsmål?

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg vil også sige, at det var et meget fint spørgsmålskatalog, vi fik, men ikke så mange konkrete svar.

Jeg synes også, det er rigtigt at sige, at vi skal have en bred folkelig debat om de her ting. Det synes jeg vi skal blive ved med, men i mellemtiden sker der jo ting og sager, og der vil jeg høre, om De Radikale kan stå bag nogle af de brugerbetalingsforøgelse, der er sket igennem den senere periode, f.eks. på VUC-undervisningen og andre steder inden for undervisningsområdet, hvor flere og flere af de redskaber, som er

nødvendige for at deltage ligeværdigt i undervisningen, faktisk er noget, man selv kommer til at betale. Det var det ene spørgsmål.

Det andet er, og der vil jeg så godt være endnu mere konkret end hr. Kofod-Svendsen: Vil De Radikale være med til, at man f.eks. foreslår en finansiering af tandlægebesøg for ældre, for pensionister, at man f.eks. laver et helt konkret forslag om bidrag til tandlægebesøg for pensionister? Vil det være et eksempel på den vægtning og vejning, som De Radikale vil lægge op til inden for kerneydelserne?

(Kort bemærkning).

Anders Samuelsen (RV):

Jeg vil starte med klart at svare: Nej, Det Radikale Venstre ønsker ikke at fremsætte et forslag om, at tandlægebesøg skal være gratis, og det er netop ud fra de to principper, som jeg lagde op til i min ordførertale, nemlig et princip om en rimelighedsbetragtning og et andet princip om en adfærdsregulering. Det er det, der ligger til grund for det.

Svaret til fru Jette Gottlieb bliver så, at det er klart, vi står bag de forslag, som er blevet vedtaget om VUC og på de andre områder, som er blevet nævnt. Det ligger i, at vi har stemt for det, og at vi har gjort det ud fra de samme principper. Men i stedet for, at vi løbende tager de her små skridt, så er det, at vi fra Det Radikale Venstres side også efterlyser den grundlæggende debat om, hvad det er for nogle ydelser, som vi fremover vil definere som kerneydelserne. Det kan være, at det bliver andre, men hvad er det for nogle ydelser, som vi vil definere som nogle, hvor vi kan have en større eller en mindre grad af brugerbetaling?

Det er den diskussion, som vi meget gerne vil gå ind i. Der er ikke nogle klare svar på forhånd, det er der egentlig heller ikke fra Det Radikale Venstres side, men jeg tror på, at hvis man som udgangspunkt tager en rimelighedsbetragtning og en adfærdsregulering og så holder det op mod det ideologiske udgangspunkt, hvert enkelt parti har, så vil man komme til forskellige svar, og så må vi jo tage diskussionen derfra.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FRI):

Jeg synes, det er fair nok, hvis Det Radikale Venstre ønsker at anlægge nogle rimelighedsbetragtninger, men at hævde, at egenbetaling

hos tandlægen skulle indeholde et element af adfærdsregulering!

Der er jeg nødt til at spørge hr. Anders Samuelson, om han har et eneste eksempel på nogle mennesker, der går til tandlæge mere end højst nødvendigt. Der går man vel ikke hen mere end højst nødvendigt, og så må jeg spørge hr. Anders Samuelson: Hvis nu man får konstateret, at man har en sygdom i sin mundhule, så går man til sin almindelige læge eller en øre-næse-hals-speciallæge, og der er fuld skatteyderfinansiering, men hvis sygdommen tilfældigvis er i tandkødet eller i en af tænderne, så skal man selv betale, hvorfor det? Det er komplet ulogisk, og der kan i hvert fald ikke være nogen adfærdsregulering i, at man selv skal betale en del af tandlægeregningen, medmindre hr. Anders Samuelson kender nogle fetichister, der får et særligt kick af at gå til tandlægen.

(Kort bemærkning).

Flemming Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg synes, det bliver interessant at få de to radikale kriterier omsat i praksis, og derfor vil jeg gerne spørge om lægebesøg. Tror den radikale ordfører, at det vil være adfærdsregulerende med en vis betaling for lægebesøg?

Jeg synes stadig væk, ordføreren skylder os forklaring på, hvorfor det er gratis at gå til læge, mens f.eks. fysioterapi koster ganske meget, og den udgift rammer måske oven i købet især lavtlønsgrupperne.

(Kort bemærkning).

Anders Samuelson (RV):

Jeg kan sådan set erklære mig fuldstændig enig med de to spørgere, og det var egentlig også det, der var pointen med de spørgsmål, som jeg leverede til Venstres ordfører, nemlig hvor er logikken i den opdeling, vi har lavet. Den kan man helt klart godt sætte spørgsmålstegn ved og også komme til den konklusion, at der sådan set ikke er nogen logik. Det er nu engang det, vi har vedtaget.

Så har jeg svaret, at vi ikke for nærværende har nogen planer om at ændre på det. Men i det tilfælde, man tog diskussionen, og det er dér, jeg opfordrer til generelt over hele linjen at kigge på det, så kunne det netop godt være, at man kom til en anden konklusion med netop det spørgsmål, som hr. Kim Behnke kom med, nemlig om der er nogen, der går til tandlæge, ud over hvis de har behov for det. Det er selv-

følgelig et fuldstændig relevant spørgsmål, og svaret er ikke særlig logisk.

Når vi tager den grundlæggende diskussion, så er det, jeg opfordrer til, at man ud fra hvert sit ideologiske udgangspunkt og den vægtning, man så vil have, bygger det på rimelighedsbetragtninger og adfærdsregulering og så i den sidste ende selvfølgelig holder det op mod de samlede statsfinanser.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Det, jeg synes er problemet nu, er, at den radikale ordfører gør en dyd af at fortsætte ulogikken, for selve rimelighedsbetragtningen må vi så henvise til de konkrete eksempler, alt efter hvilke partier der tilfældigvis kommer til at tage nogle bestemte problemer op, og så kan vi diskutere det til den tid. Så der bliver gjort en dyd og et system ud af at fortsætte ulogikken.

Nu prøver vi rent faktisk at få en rimelighedsdebat her med udgangspunkt i, at vi nu har koncentreret os om tandlæge-læge-modsætningen. Jamen lad os så få den rimelighedsdebat på det dér lidt overordnede plan. Der ligger ikke noget folketingsbeslutningsforslag om, at det skal indføres i morgen, men lad os få en rimelighedsdebat. Og mit svar dér er: Jamen det er ikke rimeligt, og det vil sige, at jeg vil gerne være med til at gøre noget for, at den rimelighed bliver indført, og det vil jeg gerne høre De Radikales holdning til.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FRI):

Jeg savner ligesom fru Jette Gottlieb også nogle svar fra den radikale ordfører. Det er jo nemt nok at stille sig herop og stille nogle spørgsmål, men når man er radikal ordfører, er der en forventning om, at man så også har nogle svar. Hvad mener Det Radikale Venstre? Skal det fortsat være sådan, at der er egenbetaling for at gå til tandlæge? Har hr. Anders Samuelson ikke noget, der ligesom kan kvalificere debatten lidt mere end at sige, at så får vi problemer med statsfinanserne? Det argument, at det jo udløser statsfinansielle fiskale problemer, kan jo altså bruges om samtlige offentlige udgifter.

Hvad mener man i den radikale gruppe? Er det i orden, at folk i stigende grad skal gældsætte sig, låne penge i banken, for at betale deres tandlægeregning, mens de kan gå ned til lægen og få udleveret alverdens ting og sager uden at betale noget? Hvad mener Det Radikale

Venstre? Det ville jo være passende at give svar på det under sådan en debat. Mener man, som en del af os andre gør, at det at gå til tandlæge lige så godt også kunne blive betalt over sygesikringen?

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Nu varer det ikke så længe, før Folketinget får lejlighed til at tage stilling præcis til det om tandlæge, for der sidder jo et udvalg i Sundhedsministeriet, som er ved at udarbejde regler for, hvad der skal være omsorgstandpleje, og komme med noget, som vi så skal tage stilling til her i Folketinget.

Men mere interessant er det for mig at vide, om De Radikale ønsker at indføre adfærdsregulering, altså adfærdsregulerende betaling på social- og sundhedsområdet. Her er jeg specielt interesseret i sundhedsområdet, hvor vi jo hidtil har holdt fanen meget højt og sagt, at det ønsker vi ikke mere af og slet ikke ind på hospitalet. Det er der også folk der taler om. Det kan man altså også. I Finland betaler man for at ligge i sengen, og andre steder betaler man for maden, og så stiller man visse krav til kvaliteten. Men altså det er meget forskelligt.

Herhjemme har vi så sidst rystet lidt med sablen og spurgt: Skal man ikke betale for den medicin, man får på hospitalet, hvis man er tilknyttet en bestemt form for behandling, hvor det før har været gratis? Det er vældig spændende at få at vide, for selv om vi ikke har materiale til at tage stilling til principperne, så har vi vel alligevel en eller anden politisk ideologisk opfattelse af, hvilke områder vi gerne vil hegne ind. Det ville være væsentligt.

(Kort bemærkning).

Anders Samuelsen (RV):

Nu er vi sådan set endt lige netop i den situation, som jeg advarede lidt imod, nemlig at man tager et eksempel op ad gangen, og min endelige kommentar skal så blive, at det jo netop er den diskussion, jeg gerne ville undgå, og at vi diskuterede det hele, tog den debat, i stedet for at vi, som det måske er meget typisk herinde, tager et emne op ad gangen, og så diskuterer vi det, så lægger vi lidt på dér og trækker lidt fra et andet sted, og dermed kommer vi udenom, men desværre får vi så aldrig den grundlæggende diskussion hele vejen rundt af alle de emner.

Kan man så forestille sig brugerbetaling for tandlægebehandling set i forhold til, at ting på andre områder skal være gratis? Der har været nævnt briller, der har været nævnt høreapparater; der kommer snart et ganske godt forslag på det område. Den diskussion var mere interessant, end at vi netop kører på ét emne ad gangen, for dermed får vi ikke den fundamentale debat op at stå, og det var den, der var interessant, og det var den, jeg roste CD for at have været med til at bringe op i dag.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jamen så må hr. Anders Samuelsen da være blevet vildt begejstret for mit spørgsmål. Det var jo netop overordnet og generelt. Jeg går ikke ned i de dér detaljer, for det er ingen nytte til i dag, det får vi værktøj til senere.

Men overordnet må Det Radikale Venstre da have gjort sig nogle tanker om, hvorvidt der er visse områder, man vil hegne ind og sige, at det er en folkeret i Danmark, det koster ikke noget.

(Kort bemærkning).

Christian Mejdahl (V):

Hr. Samuelsen advarer imod at tage et emne op ad gangen. Det var det, hr. Samuelsen gjorde tidligere i debatten her. Mit spørgsmål er: Hvorfor?

(Kort bemærkning).

Anders Samuelsen (RV):

Først det sidste: Hvorfor? Netop for at få understreget det problematiske i den definition, som blev lagt frem fra Venstres side. Derfor er det så, jeg kommer med et forsøg på en alternativ definition, som kunne bruges, og hvor man kunne se tydeligere forskelle mellem de enkelte partier.

Det Radikale Venstre har selvfølgelig gjort sig tanker, og man kan så starte forneden: tage folkepensionen, tage de gratis lægebesøg, tage den gratis folkeskole, og så kunne man gå opad. Men der er det så, at vi jo på et tidspunkt ender og forhåbentlig også kan skelne mellem partierne, hvor det så er, vi skal sætte ind med brugerbetaling eller ikke brugerbetaling, og det er dér, det bliver interessant.

Jette Gottlieb (EL):

Enhedslisten vil gerne fastholde, at der skal være tale om et princip om det generelle i alle velfærdsydelse, sådan at de er tilgængelige

for alle borgere på lige vilkår. Det er simpelt hen det mest solidariske. De områder, som vi koncentrerer os inden for, det er børnene, det er de gamle, det er sundheden, og det er uddannelsen.

Derfor skal velfærdsydelserne finansieres via skattesystemet, sådan at de bredeste skuldre bærer de tungeste læs. Nogle kalder lidt nedlæggende de skattefinansierede ydelser for gratis-ydelser. De synes, der er for mange af dem.

Gratisydelser er det jo ikke, for alle borgere betaler via skatten til den finansiering, der finder sted, og derfor er det selvfølgelig også noget pjat at tale om, at det har vi ikke råd til, et argument, der ofte bruges bl.a. for indførelse af brugerbetaling, for hvis der er tale om ydelser, der er brug for, så skal de jo under alle omstændigheder betales. Så en flytning af betalingen fra kollektivet til individet er samlet ingen besparelse, det er bare usolidarisk.

Lige så stille er brugerbetalingen vokset, sygesikringen er et af de områder, hvor tilskuddene er forringet. Særlig slemt bliver det, når de nye medicinregler træder i kraft den 1. marts. Ved små nyk er procenttilskuddet faldet over nogle gange, nu fratages tilskuddet helt til de første 500 kr.s forbrug. Det lyder ikke af så meget, men jeg kan sagtens forestille mig situationer, hvor det betyder, at der er en, der undlader at tage en lægeordineret medicin, f.eks. kan det være hårdt for en enlig forsøger med en lavindkomst at finde de 200-300 kr. til antibiotika til et sygt barn.

Måske en uoverstigelig udgift sidst på måneden. Hvis man køber medicinen, ja, så er der ikke penge til mad.

Det er sikkert en udbredt forestilling, at de mindst bemidlede jo bare får hjælp via sociallovene, men sådan en automatik eksisterer ikke. Reglerne for personlige tillæg til pensionister er vidt forskellige ud over landet, og f.eks. i København er der forslag om slet ikke at yde medicinhjælp til de første 500 kr.

Også medicinhjælp til kontanthjælpsmodtagere administreres vidt forskelligt, og for øvrigt er det tåbeligt, hvis de i forvejen små ressourcer til personale på landets pensions- og bistandskontorer skulle bruge alt for meget øget arbejdstid til at vurdere ansøgninger om småbeløb i stedet for at koncentrere sig om kerneområderne: at forebygge og løse de sociale problemer.

Der er også flere herinde, der mener, at det er en god idé at indføre brugerbetaling for varig

hjemmehjælp eller afskaffe børnefamilieydelsen til de rige. Det er en holdning, som vi ikke har haft megen diskussion om i dag, men det er i hvert fald en holdning, som Enhedslisten ikke deler. Vi kan simpelt hen ikke forstå, hvorfor det kun er de rige, der har brug for hjemmehjælp, eller de rige, der har børn, der skal betale mere.

Vi er glade for, at CD har taget emnet op i Folketinget, og vi kan godt stemme for forslaget til vedtagelse, selv om vi godt kunne have ønsket, at man i højere grad i sådan en udtalelse også forholdt sig til den periode, der er forløbet, og den udvikling, der er foregået, det, som også indgår i CD's egen ordførertale.

Flemming Kofod-Svendsen (KRF):

Ligesom tidligere ordførere vil jeg også rose CD for at have rejst denne debat, som vi i Kristeligt Folkeparti synes er væsentlig, en debat, som vi mener fortsat bør finde sted.

Jeg vil dele brugerbetaling for gratisydelser op i tre punkter. Det ene vil jeg kalde kerneydelser, som bør være gratis. Som eksempler kunne jeg nævne uddannelse og frit hospitalsophold.

Så er der en række områder, hvor vi finder det naturligt med en delvis brugerbetaling. Så kan man drøfte, hvor høj den brugerbetaling skal være, f.eks. for børnepasning. Der vil vi være modstandere af, at en institutionsplads er helt gratis. Vi synes, det er rigtigt, at prisen her stiger, og vi er tilhængere af, at der bliver alternative valgmuligheder, og så må vi finde ud af niveauet for, hvad man skal betale for at få sit barn passet, eller hvilke beløb familien må have stillet til rådighed, hvis den vælger en alternativ pasningsmulighed.

Vi finder også, det er naturligt, at når vi har mulighed for at danne frie skoler, man kunne sige alternative skoler til den offentligt finansierede skole, yder man selv en vis betaling, og så kan vi igen drøfte, hvor meget man der skal yde, men der skal være betydelige offentlige tilskud, ellers vil muligheden for at danne en privat skole blive illusorisk. Hvis man ikke selv skal yde noget som helst, kan det »blive for let« at danne en alternativ skole. Jeg tror, det er sundt, at man her må yde noget og på den måde også præstere et medengagement.

Sådan kunne jeg give en række eksempler. Jeg mener, jeg med disse to eksempler har givet typer på, hvor staten må finansiere, men hvor det er godt for den enkelte borger at yde noget.

Det tror jeg fremmer omkostningsbevidstheden, at det har en positiv adfærdsregulerende virkning.

Så er der den tredje type, hvor jeg siger, der er fuld brugerbetaling, jeg mener også, finansministeren var inde på det, med el, vand og gas som nogle af eksemplerne. Det er områder, der svarer til et privat forbrug, selv om også her, tror jeg man må vedstå, vil grænserne være lidt flydende.

Det er let at komme med nogle eksempler, hvor det er klart, det skal være helt gratis. Det er også let at komme med eksempler, hvor det er naturligt, man selv betaler, f.eks. for sit vandforbrug.

Så er der altså mellemdelen. Der er det også let at komme med nogle konkrete eksempler på, hvor man selv skal betale noget, men der vil blive nogle grænsetilfælde, hvor man vil spørge: Skal det her være helt gratis, eller skal der være en vis mindre brugerbetaling? Og hvor er det område, hvor vi skal have fuld brugerbetaling?

Den politiske debat tror jeg vi stadig må føre, og der er vi åbne for at flytte på enkeltpunkter. Der kan det adfærdsregulerende, omkostningsbevidstheden, være begrundelse for, at man skal yde, og der kan være begrundelse for, at det af solidaritetsmæssige grunde må være en gratis ydelse. Så det, som CD lægger op til, nemlig at vi får et udvalgsarbejde, hvor man kulegraver hele området, synes vi er godt og nyttigt, men det må så igen følges op af en ny debat, hvor vi skal finde ud af, hvor snittet skal være.

Brugerbetaling finder vi er rigtigt som princip på de rigtige præmisser. Så vi er ikke modstandere af brugerbetaling, men vi må finde den rigtige balance, og der tror jeg det udvalgsarbejde kan give os et godt instrument, et godt værktøj, til yderligere at udbygge brugerbetalingen, så den er solidarisk og ansvarlig, men også er fremmede for omkostningsbevidstheden og adfærdsreguleringen.

Vi stemmer for det fremsatte forslag til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Midt i 1980'erne kom AKF, Amtskommunernes og Kommunernes Forskningsinstitut, med en serie hæfter, der gjorde rede for, hvor det kunne være hensigtsmæssigt at indføre brugerbetaling, og det til overraskelse mest oplagte områ-

de, som AKF-forskerne pegede på, var folkeskolen. Der er muligvis nogle problemer i forhold til grundloven, hvor der står, der skal være fri undervisning, men det var faktisk folkeskolen. Man foreslog for hvert skolesøgende barn at give forældrene 30.000 kr., og så satte man i øvrigt priser på folkeskolens ydelser. Så skulle der jo være valgfrihed mellem skolerne, og så kunne folk vælge mellem skolerne under hensyntagen til prisen for at gå der og kvaliteten.

Det ville være ressourcebesparende, det ville være kvalitetsforøgende, det ville være smadder godt. Derfor må jeg spørge hr. Kofod-Svendens, om han vil fastholde det, han sagde indledningsvis om, at der var nogle kerneydelser, der burde være gratis, herunder uddannelse.

Jeg vil også spørge hr. Kofod-Svendens, hvis vi nu tager den del af uddannelsen, der hedder den videregående uddannelse: I et land som Norge, som vel ikke er dybt højreorienteret, koster det typisk 20.000-30.000 kr. pr. semester at gå på en videregående uddannelse. Det betaler man, og man har ikke engang SU i Norge. Kunne vi ikke indføre noget lignende? De norske studerende bliver færdige på rekordtid, de studerer hele tiden, og de er flittige. Hvorfor mon?

Formanden:

Jeg vil meget gerne kunne gøre debatten færdig inden middagspausen, men det forudsætter, at debatten slutter ikke ret meget over kl. 12, fordi jeg ved, der foregår mange aktiviteter her om torsdagen i middagspausen. Jeg siger det blot til orientering.

Og så er det hr. Kofod-Svendens.

(Kort bemærkning).

Flemming Kofod-Svendens (KRF):

Når jeg sagde uddannelse, så tænkte jeg jo, som jeg også præciserede, på den grundlæggende uddannelse i folkeskolen. Der er jo da mange aftenskolekurser og mange andre typer uddannelse, hvor jeg bestemt er tilhænger af brugerbetaling, så det var ikke sådan, at ingen form for uddannelse skulle være afgiftsbelagt. Det kender vi også i dag.

Men jeg må nok sige, at når det gælder uddannelse, så er det noget, som er så basalt for samfundets udvikling, så her synes jeg, jeg vil have betænkeligheder; grundloven blev jo også nævnt.

Det, vi så må være optaget af, er, hvordan kommunerne bliver omkostningsbevidste, og der tror jeg da, at det, at vi har frie skoler, har været en vældig parameter for at gøre kommunerne mere omkostningsbevidste. Jeg tror, der er andre instrumenter, man kan tage i brug for at fremme omkostningsbevidstheden og effektiviteten.

Kim Behnke (FRI):

I Frihed 2000 har vi fulgt debatten om brugerbetaling med interesse, for en af de interessante iagttagelser, man har kunnet gøre de senere år, er, at hvor brugerbetaling før var et liberalt synspunkt, der havde til formål at reducere borgernes efterspørgsel på forskellige velfærdsydelse, ja, så er brugerbetaling i stigende grad gået over til at være noget, som socialdemokrater argumenterer for.

Det liberale synspunkt er, at brugerbetaling skal udløse tilsvarende skattelettelser, hvorimod socialdemokraterne har en tendens til at bruge brugerbetalingen som en ekstra beskatningsindtægt. Ser man på partiet Venstre, så gjorde dets formand, hr. Anders Fogh Rasmussen, op i april 1998 ved at sige stop for yderligere brugerbetaling, hvorimod den socialdemokratiske politiske ordfører, hr. Buksti, i Aktuelt i juli 1998 havde det modsatte synspunkt, nemlig at nu skulle der fuld tryk på brugerbetalingen, for man manglede simpelt hen penge til at finansiere den offentlige sektor.

Der har været kraftige stigninger de seneste år. For 1988-97 har der været en stigning fra 24 mia. kr. til 37 mia. kr. i brugerbetalingen. Det har ikke desto mindre været en brugerbetaling, som er lagt oven i de indtægter, der var der i forvejen, og kigger man på den måde, de offentlige kasser bogfører brugerbetalingen på, ja, så bliver den ofte bogført som en negativ udgift frem for en egentlig indtægt.

Det er også interessant at se, at det største område er såkaldte velfærdsydelse, børnepasning og ældreservice, som udgjorde 12,3 mia. kr. ud af de 37 mia. kr., mens sådan et område, som vi synes er mest oplagt til brugerbetaling, nemlig kulturområdet, ligger i bunden med sølle 1,7 mia. kr. Brugerbetalingen udløser automatisk skævvridning, hvis brugerbetalingen ikke efterfølges af tilsvarende skattelettelser.

Når Viborg Kommune på et tidspunkt overvejede at fjerne den gratis hjemmehjælp for 250 ældre, ja, så var det brugerbetaling. I den for-

bindelse var det interessant at se, at finansministerens reaktion der tilbage i august 1998 var, at regeringen da godt kunne støtte, hvis det var de rigeste ældre, der selv skulle til at betale for deres rengøring.

Vi har konstateret, at fem steder i landet har private måttet købe hjerteambulancer, for selv om vi betaler verdens højeste skatter, så var der ikke penge til det over skatterne. Det er også brugerbetaling.

Det er også brugerbetaling, når en kommune som Århus Kommune går ud og fordobler kvadratmeterprisen for de handlende, den såkaldte gågadeafgift bliver lige pludselig fordoblet, fordi der mangler penge. Eller de kommuner, der overtager P-vagten og så ellers selv afgør, i hvilke gader man skal betale parkeringsafgift. Det er også brugerbetaling, som man lige pludselig får oven i de skatter, man betaler i forvejen.

Mest bekymrede blev vi dog, da vi læste den aftale mellem regeringen og Kommunernes Landsforening fra juni 1998, for det var jo i den aftale, at man lancerede brugerbetaling bl.a. på børnepasningsområdet. Man kaldte det »mere fleksible betalingsystemer«, og man gjorde opmærksom på i den aftale, at der ikke længere var brug for at komme med så mange henstillinger, hvis man fandt på nye former for brugerbetaling.

Vi kunne på daværende tidspunkt i Finansudvalget få at vide, at man havde planer om, at der skulle udarbejdes en liste over muligheder for øget egenbetaling, men man gjorde så med det samme opmærksom på, at kulturområdet – f.eks. bibliotekerne – jo da så sandelig ikke kunne blive en del af den egenbetaling. Det er ellers et af de steder, vi synes, der er de mest velegnede. F.eks. har man på bibliotekerne i Rotterdam et 150-kroners-medlemskab, plus man skal betale afgift, hvis man låner musik, video, cd-rom osv., og de tjener faktisk 18 pct. af deres udgifter hjem på den konto.

I det hele taget er kulturområdet efter vores mening meget velegnet til øget brugerbetaling, men derudover er der områder som offentlig transport og forskellige former for erhvervs-service, hvor man sagtens kan have brugerbetaling. Men betingelsen må være, at den brugerbetaling ikke kommer oven i de eksisterende offentlige indtægter, men kommer til at blive afløst af skattelettelser.

Når man ser, at vores nuværende finansminister offentligt udtaler, at brugerbetaling kan

være velegnet som efterspørgselsregulator, ja, så er det jo et liberalt argument, som socialdemokraterne har overtaget. Vismændene taler endda om, at man kan fjerne ventelister i sundhedssektoren, hvis bare man gør op med gratisprincippet. Man tror altså, at folk står på venteliste af fornøjelse og ikke af behov.

Vores konklusion er, at vi ikke vil være med til øget brugerbetaling, medmindre der bliver tale om krone for krone-skattelettelser, og vi vil bestemt ikke være med til brugerbetaling i sundhedssektoren, medmindre vi taler om kosmetiske operationer og den slags små områder.

Derfor er det vores opfattelse, at det forslag til vedtagelse, der er fremlagt, slet ikke er dækkende for det forhold, og vi kan derfor ikke støtte det.

Frank Dahlggaard (UP):

Brugerbetaling er godt, gratisydelse er skidt, gratisprincippet er farligt, og det er det af tre grunde:

For det første fører gratisydelse til en kunstigt stor efterspørgsel og dermed et overforbrug. Det er skidt.

For det andet fører gratisydelse og gratisprincippet til dårlig service. Når prisen er nul, bliver servicen også typisk i nærheden af nul. Folk står med hatten i hånden, de skal jo ikke betale noget, og så føler de heller ikke, at de kan kræve noget, og de, der står på den anden side af skranken, er udmærket godt klar over situationen og udnytter den. Det fører til ressourcespild, det fører til kvalitetsfald.

For det tredje er gratisydelse i mange tilfælde asociale. Bibliotekerne er nævnt, teaterbilletterne er nævnt. Det er jo de velbærgede, det er Overdanmark, der går i teatret og på bibliotekerne. Man kunne nævne børnepasningen, hvor undersøgelser også har vist, at det er den mere velstillede del af befolkningen, der får passet deres børn og betaler en kunstigt lav pris. Så det er altså også på mange måder asocialt.

Man kunne indføre betalingsprincippet hele vejen igennem og tage højde for den sociale fordeling, også hele vejen igennem, ved at betragte brugen af offentlige serviceydelser som en værdi, der kan tillægges den skattepligtige indkomst. Nu har man jo sygesikringskortet, og man kan lægge en stribe ind, så hver gang, man benytter en offentlig serviceydelse, bliver det registreret elektronisk. Når året er gået, får de, der har brugt meget, registreret det og får lagt det til deres indkomst. Og har man en høj ind-

komst, ja, så tæller skatten mere, end hvis man har en lav indkomst. På den måde kan man graduere det, sådan at de, der er dårligt stillede indkomstmæssigt, i virkeligheden slet ikke kommer til at betale, men vi andre i Overdanmark får lov til at betale for det.

Der er enkelte ydelser, som ikke kan betegnes som brugerbetaling. Når man skal have et pas, eller man skal have et kørekort, så er der jo ikke valgfrihed. Man skal have det, og jeg tror, det er 600 kr., det koster i dag at få et pas. Det er jo en skjult skat eller et gebyr. Man kan ikke gå andre steder hen, men det skal man ikke blande ind i denne debat.

Jeg er skuffet over, at der har vist sig, at der her i Folketinget ikke er nogen rigtig konservative partier, så jeg må fremsætte mit eget forslag til vedtagelse, og det lyder sådan her:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget konstaterer, at gratisprincippet ikke er spor gratis, men derimod ufatteligt dyrt for de offentlige kasser, fordi det giver anledning til et stort overforbrug af offentlige ydelser, ressourcespild i den offentlige sektor og en dårlig kvalitet af de offentlige ydelser, opfordrer Folketinget regeringen til at arbejde for øget brugerbetaling – navnlig på områder, hvor de offentlige gratisydelse især benyttes af den velstillede del af befolkningen som f.eks. teaterbilletter, biblioteksudlån og børnepasning.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 40).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Også dette forslag indgår her efter i forhandlingen.

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg glæder mig over, at det forslag til vedtagelse, som jeg også forud for debatten har haft lejlighed til at diskutere med fru Yvonne Herløv Andersen, kan samle meget bredt i Folketinget. Det må i sig selv være det første skridt til at imødegå den helt ubegrundede bekymring, som jeg da tror, fru Yvonne Herløv Andersen har ret i, at nogle mennesker føler for, om der er ved at ske et skred i de grundlæggende principper, vi vil fastsætte herinde i Folketinget.

Derfor vil jeg godt benytte lejligheden som afslutning på debatten her til at sige: Det er min

opfattelse, det er regeringens opfattelse, at vi selv kan indrette det danske samfund her i de første årtier af det 21. århundrede på en sådan måde, at vi har det økonomiske fundament for at fortsætte velfærdssamfundet og finansiere det på den solidariske måde, vi har gjort hidtil.

Men det forudsætter, at vi udviser ansvarlighed i den samlede økonomiske politik, og det forudsætter, at vi fortsætter med at gøre vores arbejdsmarked så velfungerende, så rummeligt, så stærkt som muligt, at vores seniorpolitik lykkes, at vores samlede beskæftigelse bliver ved med at vokse, og at vi ad den vej får skaffet det skattegrundlag der kan finansiere et stærkt og et solidarisk velfærdssamfund uden at øge skatter og afgifters samlede tryk.

Jeg tror heller ikke på den bekymring, nogle mennesker har for, at EU-udviklingen direkte eller indirekte vil påtvinge os en europæisk model, som undergraver det her synspunkt. Jeg tror måske endda, det er nok så sandsynligt, at vores store tyske nabo inden for en overskuelig årrække erstatter mange af de arbejdsgiver- og lønmodtagerbidrag, de har, ned en forhøjelse af momsen og altså tilnærmer sig vores i virkeligheden mere hensigtsmæssige model, samfundsøkonomisk og fordelingsmæssigt.

Efterlønnen blev nævnt i farten. Jeg har kun den ene kommentar med hensyn til den tankegang, der lå bag det oprindelige efterlønsforslag, at hele udgiften skulle finansieres over kontingentet. Der har vi netop – for ikke at skabe en skæv fordelingsbyrde – valgt også i fortsættelsen her i det nye århundrede at finansiere langt, langt den største del af udgifterne over de almindelige skatter og afgifter. Hvis vi skulle have fastholdt den oprindelige tankegang om kontingentfinansiering af efterlønnen, skulle kontingentet løftes med en 15.000-20.000 kr.

Til afslutning også nogle enkelte bemærkninger om tallene. Som jeg sagde i min indledning, vil jeg godt lige illustrere med nogle tal nu. Det er vildledende, når man sidder og betragter tallene og ser, at på området samfundsøkonomiske og sociale ydelser er brugerbetalingsandelen fra 1987 til 1997 steget fra 9,9 pct. til 13,7 pct. Heraf kunne man få det indtryk, at vi har opkrævet 9 mia. kr. mere i brugerbetaling, end hvis vi ikke havde lavet om på reglerne og ikke havde ønsket at indføre en større brugerbetaling i den periode.

Det er ikke det, man kan udlede af tallene. For 6 af disse 9 mia. kr. er en simpel følge af, at der er flere børn, der bliver passet, men med

lige så store offentlige tilskud som i 1987, at der er flere, der bruger mere medicin, men med lige så store offentlige tilskud som i 1987, og at vi har omlagt vilkårene for plejeboliger og ældreboliger, sådan at man betaler for ydelserne, men til gengæld får en større pension, altså en rent teknisk reform.

En meget stor del af resten er en større udbredelse af fritidsundervisning og åben uddannelse, som jeg ikke har hørt nogen stå op her og foreslå, at vi ligefrem skulle sænke brugerbetalingen på, og den sidste milliard skyldes den nedsættelse af det offentlige tilskud til tandlægebehandling, der blev indført i den borgerlige regerings tid.

Denne regering har ikke indført ekstra brugerbetaling i et omfang, der kan måles i mere end promiller af de samlede offentlige serviceydelser på 241 mia. kr. Og selv det forslag, som vi havde oppe at vende i efteråret, og som man så alligevel ikke ønskede i Folketinget, om, at de velhavende skulle betale lidt for praktisk hjemmehjælp, det ville ikke have røkket brugerbetalingsandelen med mere end 0,1 pct. Derfor skal man lade være med at stå og indgive befolkningen en frygt for, at der er et skred på vej. Regeringen har ikke gennemført noget skred; regeringen har ingen tanker om noget skred; der er ikke i tallene udtrykt noget skred; der vil ikke ske noget skred.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg er blevet spurgt om, hvorfor CD har rettet forespørgslen til finansministeren, og jeg vil nok sige, at det sidste indlæg her sådan set gav svaret, for finansministeren har været ualmindelig engageret i denne debat, og det vidste jeg han ville være, specielt med hensyn til hvordan vi vil finansiere vores velfærdsydelser fremover.

Jeg vil på CD's vegne gerne takke Folketinget for en god og meget væsentlig debat, men også en debat, der viser, hvor nemt man forfalder til at diskutere smalle enkeltområder. Arsagen til det mener jeg netop er, at vi mangler det værktøj, vi skal bruge for fremover at kunne tilrettelægge principperne for finansiering af velfærdssamfundet. Derfor vil jeg gerne takke Folketinget for tilslutning til vedtagelsen, som netop giver os det værktøj i hænde, så vi kan fortsætte debatten, men på et bedre og bredere grundlag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 39 af Yvonne Herløv Andersen (CD) (se foran) vedtoges med 100 stemmer (S, V, KF, SF, DF, CD, RV, EL og KRF) mod 3 (FRI og Frank Dahlgaard (UP)).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag til vedtagelse nr. V 40 af Frank Dahlgaard (UP).

Hermed sluttede forespørgslen.

Formanden:

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 12.10

Mødet genoptaget kl. 13.15.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forespørgsel nr. F 26:

Forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvordan kan Danmark bidrage til, at Ruslands krig i Tjetjenien standses?«

Af Søren Søndergaard (EL) og Keld Albrechtsen (EL).

(Forespørgslen anmeldt 18/11 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 24/11 99).

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Og vi skal have en begrundelse fra ordføreren, hr. Søren Søndergaard.

Begrundelse

Søren Søndergaard (EL):

Ruslands krig mod Tjetjenien har nu varet i 4 måneder, og efter Enhedslistens opfattelse er det derfor på høje tid, at Folketinget får lejlighed til at diskutere, hvad Danmark kan gøre for at bidrage til, at krigen afsluttes så hurtigt som muligt.

En aktiv indsats for at stoppe krigen er først og fremmest en humanitær forpligtelse. Omkring 200.000 mennesker er i dag skræmt på flugt, mens et ukendt antal tusinder er inde-

spærret i hovedstaden Grosnij, som er under konstant russisk bombardement. For anden gang på 6 år er Tjetjenien på vej til at blive helt ødelagt af den russiske krigsmaskine.

Der er næppe nogen her i Folketinget, som føler trang til at idyllisere tilstandene i Tjetjenien, før krigen begyndte i september sidste år. Der er næppe heller nogen, som vil tage yderliggående islamiske grupper som dem under feltherre Basajevs befaling i forsvar, men uanset de triste forhold i den tjetjenske lejr kan intet berettige den aktion, som den russiske regering har iværksat.

Den 1. januar kunne vi høre Boris Jeltsin bryste sig af, at vigtige lande var begyndt, jeg citerer: »... at vise forståelse for de russiske synspunkter på Tjetjeniensspørgsmålet.« Forhåbentlig vil debatten i dag vise, at Danmark ikke hører til det selskab. Forhåbentlig vil debatten i dag føre til, at Danmark viser sig som foregangsland i kritikken af Ruslands krig, for indtil nu er den indsats, der er ydet fra Vestens side, jo ikke imponerende. Først var der tavshed og siden en masse tom retorik. Efter vores opfattelse er det kun konkrete initiativer, som gennemføres her og nu, som vil gøre indtryk på det russiske regime.

Et godt, konkret bud er efter vores opfattelse at arbejde for Rusland suspenderes fra Europarådet. I sin tid blev Rusland jo faktisk optaget i Europarådet på betingelse af en forhandlet afslutning på den første Tjetjenienkrig. Nu er den anden Tjetjenienkrig i gang, og det må selvfølgelig få konsekvenser for Ruslands deltagelse i Europarådets arbejde. En sådan suspension vil også være et signal, som vil blive hørt i Moskva, og som ikke vil være til at misforstå.

Vi ser frem til udenrigsministerens redegørelse.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Og den kommer nu. Udenrigsministeren.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Siden den aktuelle konflikt i Tjetjenien begyndte den 23. september sidste år, har den danske regering givet udtryk for sin stærkt kritiske holdning. Vi har ligget langt fremme i bestræbelserne på at sætte emnet på dagsordenen i de relevante internationale organisationer. Vi har villet påvirke den russiske regering til at stoppe